bekir yıldız

KÖR GÜVERCİN

CEM YAYINEVİ ÇOCUK DİZİSİ

ÇOCUK KİTAPLARI

CEM ÇOCUK KİTAPLARI
Cem Yayınevi Çocuk Dizisi
Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Harı Kat 3
CAĞALOĞLU-İSTANBUL

bekir yıldız

KÖR GÜVERCİN

Resimleyen
NİHAT
ÖRÇAL

cem çocuk kitapları

Baskı: Gümüş Basımevi
Tel:544 86 57
İSTANBUL-1991

KÖR GÜVERCİN

Gözlerini korkuyla açtı. Bir gün önce, başına gelenleri düşündü. Kentte, arkadaşlarıyla dolaşırken, bir kamyonun az ötelerinde durduğunu görmüştü. Arabadan inenler avuç dolusu yiyecek atmışlardı önlerine. Arkadaşları büyük bir iştahla, önlerine atılanları kapışıp yemişlerdi. Nasıl olduysa, kendisi bunun bir tuzak olabileceğini sezinleyebilmişti. Yıllardan beri kentin sokaklarında dolanıyordu. Geniş, bakımlı yolların bulunduğu semtlerde oturanlar zengin kişilerdi. Bunların çöpleri sokaklara rastgele dökülmezdi. Yoksul semtlerde yaşayanların çöpleri arasında da, dişe dokunur birşeyler bulmak olanaksızdı.

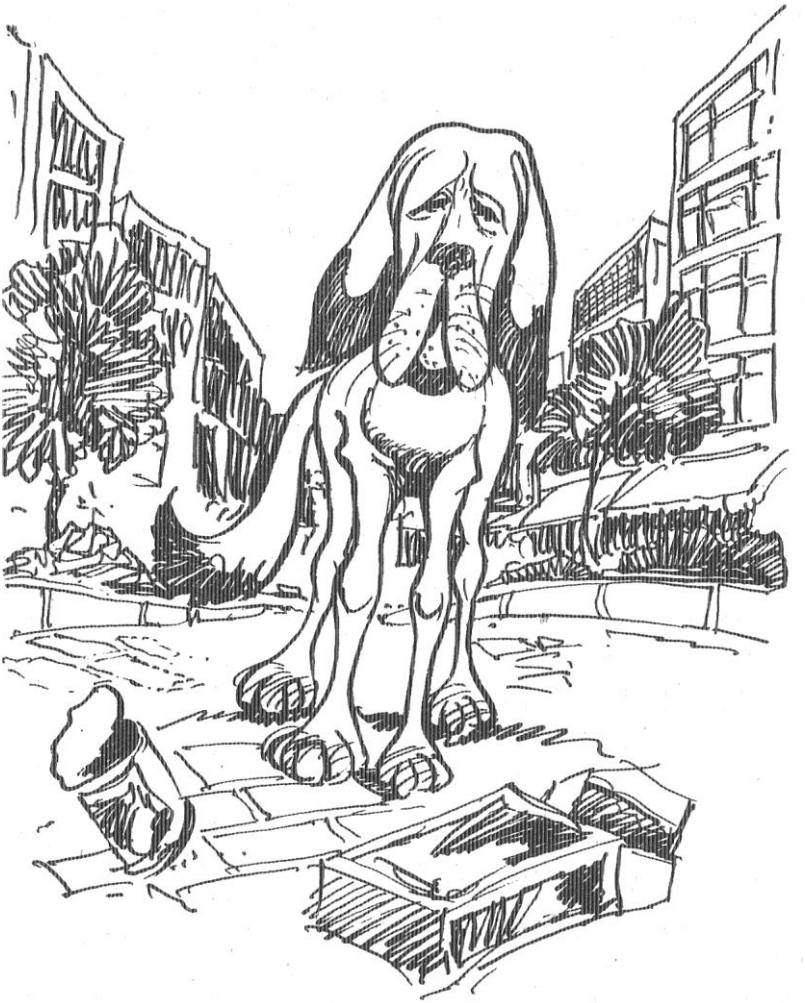
Açlığı iliklerinde yaşayan bir köpek olmasına karşın, kimi insanların, durduk yerde avuç avuç attıkları yiyeceklerde bir hile olduğunu anlamış, kuyruğunu kısarak, kaçıp bir yere sinmişti. Sindiği köşeden, arkadaşlarının başına gelenleri görünce, üzüntüyle inlemiş, çapaklı gözlerinden yaşlar boşalmıştı.

Birkaç yıldan beri, kimi zaman birlikte oynadıkları, kimi zaman bir lokma yiyecek için birbirleriyle hırlaştıkları arkadaşları, verilen zehirli yiyecekleri yutunca, gözleri önünde titreye titreye can vermişlerdi. Bir süre geçince, arkadaşlarını kamyona koyup kentin uzak bir yerine atmışlardı.

O, korkuyla, uzaklaşan kamyonu izlemiş, insanlar çekilip gittikten sonra da, arkadaşlarının başucunda saatlerce dolanmıştı. Amacı, ölmemiş biri varsa, ona yardım etmekti. Ama hiçbirisinde en küçük bir kıpırtı görememişti. Bu kez, acı ulumasını, çılgın havlamalarını, insanların olmadığı bu yerde rahatça yükselterek, hiç olmazsa doğanın, yasını anlayabileceğini umarak, saatlerce ağladı.

Duyduğu, bildiği kimi köpeklerin bir isimlerinin olduğuydu. Hatta kimilerinin evlerde elbebek, gülbebek başköşe edildiğiydi. Bir zamanlar kendisinin de böylesi bir yaşamı olmuştu. Onurlu yaşamak adına zincirlerini koparıp sokağa fırladığında, ismi ansızın köpek olmuştu gene. Köpek diye, it diye, şoşo diye çağrılışını, kovalanışını, hatta tekmelenişini acı acı anımsıdı.

Şoşo, bir gün önce öldürülmüş arkadaşlarına baktı. Sevinçle kapıştıkları yumuşacık yiyecekler, belki de yaşamlarında ilk kez ele geçirebildikleri bu tat, onların sonunu hazırlamıştı.

Dağlar gibi yükselmiş çöplüğe baktı. Kendisinin de mezarı, ergeç böylesi bir çöplük olacaktı. Kavradığı bu gerçek, bedeninden cılız bacaklarına döküldü. Titredi bacakları. Ama bu titremenin bir başka nedeni daha vardı: Açtı Şoşo. Dünden beri açtı. Açlık duygusu, korkuyu yendiğinde, kente doğru yöneldi...

Yürürken, arkasında, yanında oluşan gölgesinde, güneşin yeni günde aldığı yolu ölçtü. Zaman, sabahı çoktan eskitmişti. Kentten içeriye girdi. Yapılar, caddeler, sokaklar... Şoşo durdu ansızın. Bir anda, arkadaşları gibi öldürülmüş olduğunu sandı. Görünürde hiçbir insan yoktu. Bu kentin insansız olabilmesi düşünülebilir miydi? Koşmaya başladı. Kentin içlerine sokuldu. Gene değişen bir şey olmadı. İnsansız yapılar, geniş, alabildiğine geniş bulvarlar, caddeler, sokaklar... Nereye gitmişti milyonlarca insan?.. Böylesine, ansızın nasıl yok olabilirlerdi? Hepsinin, şu bir gün önce öldürülen köpekler gibi öldürülmüş olmaları düşünülebilir miydi? Uzun uzun havladı. Kapıları kapalı yapıların önünde durdu. Tekmelenmedi. Kovalanmadı. Şaşkına dönmüş Şoşo, insansız bu kocaman kentte yalnız başına olduğunu anlayınca, yalnızlık duygusu ölümden acı geldi ona. Kentin daha içlerine doğru yollanacağına, kentin dışına doğru koşmaya başladı...

Uzun bir süre sonra soluklanmak için durduğunda, bir ses duydu arkasında. Dönüp baktı. Kendisi gibi şaşkına dönmüş bir kediydi bu. Şo-

şo'un durduğunu görünce, o da soluk soluğa durdu. Aralarında bir kaç sıçrayışlık bir savunma boşluğu bırakmışlardı. Birbirlerine soylarının elverdiğince yüklü bir düşmanlıkla baktılar. San tüylü, salt gözlerinin orta yerindeki beyaz benekli kedi, miyavladı. Bu miyavlama, iki hayvan arasındaki konuşma isteğine bir çağrı gibiydi. Şoşo sordu:

«Kedi kardeş, nereden gelip nereye gidersin böyle?»

Benekli Kedi, başı önde, gözleri yukarıda yanıtladı:

«Kentten gelirim. Bağlara, bahçelere, dağlara giderim.» dedi.

Şoşo, bu kez yeni bir soru sordu:

«Neden, neden kenti bıraktın?»

Benekli Kedi soruyu kurnazca yanıtladı:

«Ya sen kardeş?»

Şoşo şaşırmıştı.

«Kardeş... Kardeş olalım mı? Biz kardeş olabilir miyiz?»

«Kardeş,» diye mırıldandı Benekli Kedi. «İnsanların kardeşleri bile, kardeş olamazken şu dünyada!..»

«Ama insanlar yok artık,» dedi Şoşo. «Sen de gördün kenti değil mi? Yok insan... İnsansız biz...»

Binlerce, milyonlarca yılın korkusunu bacaklarında taşıyarak, bir kaç adım attı Benekli Kedi.

«Gördüm kardeş,» dedi. «İnsansız kenti ben de gördüm. Hâlâ gözlerime inanamıyorum ama...»

Şoşo da Benekli Kedi'ye doğru bir kaç adım attı. Yanyanaydılar şimdi.

«Biz neden düşmanız?» diye sordu Şoşo.

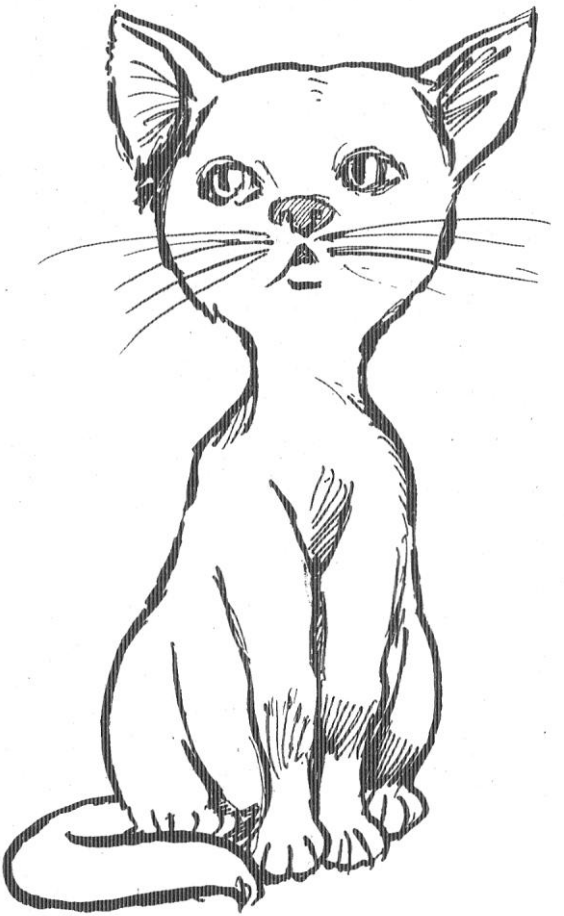
«İnsanlar birbirlerine düşman,» diye yanıtladı Benekli Kedi. «Oysa... Şey... Sahi Köpek kardeş, biz zenginlerin çöplüğünde neden daha az hırlaşırız birbirimizle?..»

Şoşo hemencecik yanıtlayamadı soruyu. Benekli Kedi bir adını geriye çekildi bu sıra. İnce sesiyle böbürlenir gibi konuştu:

«Ama,» dedi. «Açıkçası, ben seni başka bir nedenle sevmem. Bilmek ister misin bu nedeni?»

«İsterim ya,» dedi Şoşo.

«Senin kuyruğun çok oynak,» dedi Benekli Kedi. «Önüne kim yiyecek atsa, ona yılışırsın. Gözden düşmüşlüğün bundandır. Oysa biz kediler? Yıllarca aşını, ekmeğini yediklerimiz bile, onurumuzla oynıyamaz. Gerçi adımız, nanköre çıkmıştır ya, sorarsan, bu onursuz olmaktan yeğdir. Bir de unutmamak gerekir ki, insanoğlunun nankörlüğü yanında, bizimkisi devede kulak kalır kardeş...»

Şoşo, soyu adına böylesine aşağılanınca, sıska bacaklarını gerip Benekli Kedi'ye saldıracağı sıra duraladı ansızın. Belki de yaşamında ilk kez, kaba kuvvete yeltenmeyip sözle aşağılamayı seçti:

«Ama,» dedi hırçın bir sesle. «Bizler nankörlüğünüzü bağışlasak bile, hayinliğinizi bağışlayamayız ki... Hangi erkek hayvan var şu dünyada, yavrularını boğsun?..»

Benekli Kedi bıyıklarını diliyle yalayıp düzeltti :

«Haklısın,» dedi. «Yerden göğe kadar haklısın. Ama bizim bu davranışımız, soyaçekim değil ki... İnsanlardan geçme... Sonraları edinilmiş bir davranış... Bilirsin, biz kediler, insanlara en yakın hayvanlarızdır. Onlardan geçme kardeş... Ne yapalım, körle yatan şaşı kalkıyor...»

«Nasıl yani?..»

«İnsanlar da birbirlerini öldürmüyorlar mı? Hatta en yakınlarını bile?.. Üç kuruş için... Bir anlık şehvet uğruna...»

«Sahi,» dedi Şoşo «Ne oldu insanlara?..»

«Kardeşçe davranırsak birbirimize, anlıyabiliriz bunu. Var mısın?»

«Varım,» dedi Şoşo.

Benekli Kedi'ye doğru birkaç adım attı. Burun burunaydılar şimdi. Benekli Kedi, korkudan titriyordu.

«Korkma,» dedi Şoşo. «İnsanlar yoksa artık, bu dünyada kedilere de, köpeklere de, yeter de artar bile... Haydi dönelim kente.»

«Olmaz,» dedi Benekli Kedi. «Asla insanlara güvenemem ben. Belki de bir oyundur görünmemeleri. Dönersek kente, bir bela gelebilir başımıza. Hele iki hayvanken böyle... Olsa olsa öteki hayvanlara da haber verip birlik olmalıyız. Ne kadar çok olabilirsek, o kadar güçlü sayılırız.»

«Nasıl inandıracağız ötekileri?.. Gözle görmeyince inanması kolay mı?»

Burun buruna durup düşündüler. Bir çıkar yol, bir inandırıcı yol aradılar. Sonunda Benekli Kedi şöyle bir öneride bulundu:

«Eğer birbirimize karşı kardeşçe davranabilirsek, sözlerimize inandırabiliriz onları.»

«Haklısın,» dedi Şoşo. «Yerden göğe kadar haklısın benim canım kardeşim..»

Köpek dilini çıkarıp uzattı. Kedi dilini çıkarıp uzattı. Öpüştüler böylece. Sonra yanyana, kardeşçe yürüyerek, bağlara, bahçelere, dağlara doğru yöneldiler...

Alabildiğine baharlıydı her taraf. Ağaçlarda, tarlalarda çiçekler açmıştı. Kimi zaman esen güçlü bir yelin etkisiyle oradan oraya oynaşan çiçekler birbirlerine konuk geliyorlardı sanki.

Şoşo ile Benekli Kedi, hem yürümelerini sürdürüyorlar, hem de konuşuyorlardı.

Benekli Kedi bir ara sordu:

«Sen hiç insanlarla bir arada yaşamadın mı kardeş?»

«Yaşadım. Uzun bir süre yaşadım hem,» dedi Şoşo.

«Anlamıştım,» dedi Benekli Kedi. «Sıskalığına, baygın bakışlarına karşın, gene de görmüş geçirmiş bir yanın var. Belki de sıskalığının nedeni bu...»

«İyi bildin,» dedi Şoşo. «İyi bildin Kedi kardeş. Benim de bir zamanlar sevimli bir evim, zengin bir sahibim vardı. Hem öteki kardeşlerim gibi, fazlaca horlanmaz, itilip kakılmazdım, bir lokma insan artığı için... Son yıllarda iyice sürünür oldum ama. Bilmem doğru mu yaptım? Yok, yok ama Kedi Kardeş, pişman değilim gene de.. Değer mi şu ölümlü dünyada, zincire vurulmaya, maskara olmaya...»

Bir tepenin başına geldiklerinde Şoşo durdu.

«Soluklanalım birazcık,» dedi. «Açlıktan bacaklarım titriyor. Gücüm kalmadı hiç.»

Yan yana uzandılar. Baktılar birbirlerinin yüzüne. Az sonra, ansızın bir gülmek tuttu ikisini de.

«Bir gören olsa bizi,» dedi Kedi.

«Bir gören olsa,» dedi Şoşo, gülmekten bayıldı, bayılacakken.

«Anlatsana,» diye üsteledi Benekli Kedi.

«Neden, nasıl sokağa düştün, onca saltanattan sonra?»

Şoşo derin bir iç geçirdi. Gülmesi sarı dişleri arasında parçalanıp yok oldu.

«Hep şu insanoğlunun pisliği yüzünden.» dedi. «Bahçe içinde bir konak vardı. Ben de konağı bekleyendim. Dedim ya konağın bahçesinde, bir de köşküm vardı. Bir gün efendim, birisiyle geldi. Havladım. Bir lokma yemeği hak edebilmek için, görevimdi havlamak, bilirsin, anlarsın ya kardeşim... Niyetim, kuşkusuz ısırmak değildi. Varlığımı kanıtlamak, efendimi koltuklamak içindi... Haavv, haavvv... Efendim eliyle bir işaretçik yapıp uzaklaştırdı beni. Sonra. 'Ah şu köpekler, olur olmaz havlarlar.' dedi. 'Bilmez ki, hayvan, canciğer arkadaşız biz, kardeşten öte arkadaş, dostuz..' ' Eee, alt tarafı köpek,' dedi konuk da... Kuyruğumu kısıp çekildim geriye. Düşündüm kendi kendime: Bana ekmek verene kuyruk sallamalı, ama kimlere havlamalıydı?.. Bunu ayırmak güçtü benim için, kedi kardeş... Biz köpeklerin işi görüldüğü kadar kolay değildi doğrusu... Havlıyacaksın, azarlanacaksın. Gene havlıyacaksın, hiç belli olmaz, alkışlanırsın da.. Ama karnını doyurandan, kuyruğunu hiç mi hiç eksik etmeyeceksin... Ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Efendimle arkadaşı çıktılar konaktan. Efendimin yüzü asıktı. Konuk birşeyler söylüyordu merdivenden inerken,, Şaşırmıştım. Havlamak için birkaç adım attım. Az önceki dostlukla-

rından, kardeşliklerinden çekindiğim için korkup sustum. Konuk çekip gitti. Efendim çok öfkeliydi. Merdivenlerden hışımla indi. Gelip çeneme olanca gücüyle, hıncıyla bir tekme attı. 'Neden havlamıyorsun ulan,' dedi. 'Karnını boşuna mı doyuruyorum?' Ben köpek aklımla nasıl bilebilirdim ki, iki dost insanın, bir anda düşman olabileceğini?.. Ağlıyarak geri çekildim. Çenem kanıyordu. Kanı görünce çoştum. Zincirlerimi koparıp hayvandan beter insanoğluna lanetler yağdırdım. Parmaklıkları aşıp kendimi sokağa attım. O gün, bugündür de, insanlardan hep uzak dururum kardeşim.»

Benekli Kedi bakışlarını Şoşo'un çenesine dikti. Şoşo anladı bunu. Eliyle çenesinin tüylerini araladı. Tekmenin derin izlerini gören Benekli Kedi başını öne eğip ağladı...

«Ağlama,» dedi Şoşo. «Şu dünya, böyle işte. Bir lokma ekmek için, ya gece gündüz kuyruk sallayacaksın, ya da sokaklarda aç susuz dolaşacaksın. Ağlama kardeşim ağlama. İnan pişman değilim seçimimden.»

Benekli Kedi başını kaldırdı. Önlerindeki yeşil ovaya, gökyüzüne baktı.

«Ağlamam, hep senin için değil,» dedi. «Kendim için de ağlıyorum. Hatta şu hayin ve zavallı insanoğlu için de ağlıyorum.»

«Ağlamanın sonu gelmez,» dedi Şoşo. «Öteki hayvanlara haberimizi ulaştıralım. İnsansız bir kent, nerde görülmüş, nerde duyulmuş...»

Ayağa kalkıp yürümeye başladılar. Yürürlerken Benekli Kedi, kendi başına gelenleri de anlatmak istedi.

«Hiç sormazsın Şoşo,» dedi. «Ben neden sokağa düştüm?»

«Neden kardeşim?» diye sordu Şoşo.

«Benim de yaşamımı, bir köşk mahvetti... Bir bakıma iyi oldu ama. İnsan denen yaratığın ne mal olduğunu öğrendim hani...»

«Aahhh insanlar,» dedi Şoşo. «Şu iki ayaklı hayvanlar. Ama oh olsun işte, yok olup gittiler ya şu yeryüzünden... Haydi, bir an önce başına gelenleri anlat da, gerçek hayvan kardeşlerle bir olup kente gidelim. Gidelim de biraz saltanat sürelim.»

«Sürelim kardeşim, sürelim. Dediğim o ki... Ahh, ne serüven... O güzelim oymalı tahtalarla yapılmış köşke, bir gün eli baltalı, kazmalı yıkıcılar geldi... Yıktılar bir kaç yılda yapılmış o güzelim köşkü, bir kaç günde... Köşkün sahipleri taşındılar beton odalara. Soğuk mu soğuk... Sıcak mı sıcak...»

Küçücük bir tepeye geldiklerinde Şoşo durdu. Yorgunluk, açlık canına tak etmişti. İsteksizce konuştu:

«Bunda şaşacak ne var be kardeşim,» dedi. «İsmi üstünde, insan işte. Yapar da, yıkar da... Sever de, döver de...»

«Öyle söyleme,» dedi Benekli Kedi. «Öyle söyleme... Başıma gelenler, hep bu yıkımdan

sonra oldu. Apartımana taşınınca bir gözden düştüm, bir gözden düştüm ki, anlatsam yüreğin sızım sızım sızlar.»

«Vay benim gibi, benim dertli kardeşciğim vay,» dedi Şoşo. «Anlat bakalım.»

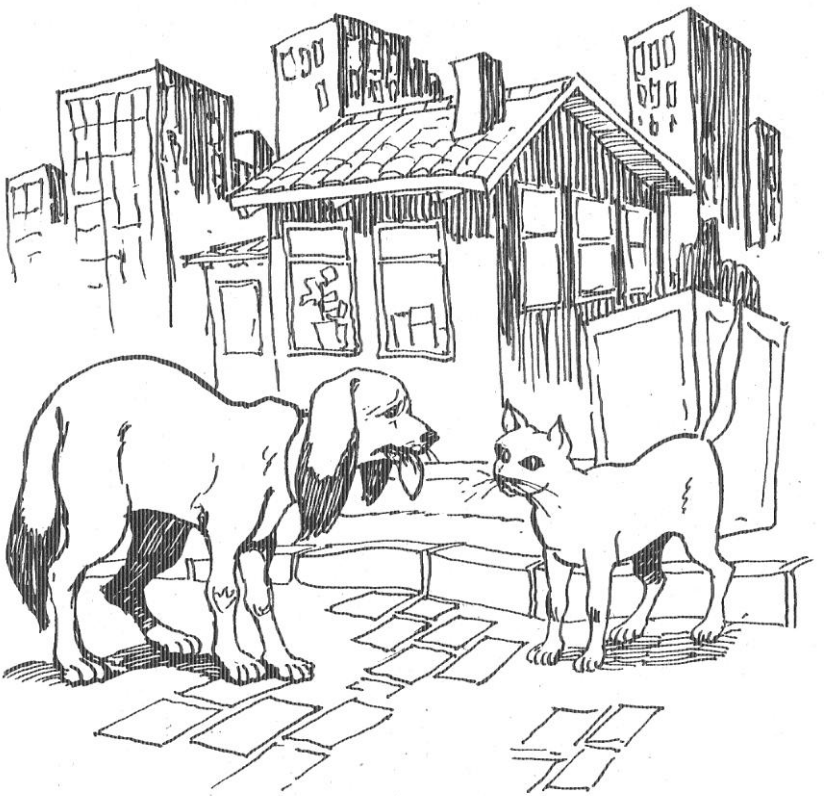
«İnsanların kedileri sevmesi meğer ne palavraymış, ne palavra... Eee, insan bu, bir çıkan olmasa, bîr lokmacık atar mı önüne... Geçte olsa anladım ya, şükür gene de... Su gibi akıp gitti, yağ gibi eridi insanların sevmesi beni, birkaç ay içinde... İşin aslı, beni kollamaları, meğer farelerden ürktükleri içinmiş. Tahtalı evden, betonlu eve taşınınca fare korkusu kalmayınca, önce ciğerim kesildi, sonra tekmeler çoğaldı... Ne söyleseler beğenirsin iki de bir?.. Hem de yüzüme karşı?...»

«Ne söylerlerdi, a benim içli kardeşim?»

«Aman, bu pis kedi de, ayak altında ne dolanıp duruyor canım?.. Uyuz mu ne? Geberip de gitmedi, arsız..' Oysa, köşkteyken, yakalayıp öldürdüğüm farenin kanları, ağzımdan akarken, ne güzel sözler ederlerdi bana. 'Canım Beneklimiz... Aslan beneklimiz... Gel pisi pisi... Nerde ciğerparemizin ciğeri?..'»

«Yazgımız işte kardeşim...»

«Dur, acele etme... Biz kediler, sizler gibi fazlaca alışık değiliz ki sokağa... Eee, yılların alışkanlığı da var. Ya sabır dedim, kendi kendime. Faresiz evde, gözden düştüm ya, sevdiğim

bir nine vardı gene de. Nankörlük etme, bırakma bu biçareyi, dedim kediliğimle... Bu kadar ekmeğini yedin, suyunu içtin. Ah kardeşim, ben kediliğimle, bu nineyi bırakmadım ya, betonlu eve taşınanlar birbirlerinden bir koptu, bir koptu ki, dağılan dağılana... Sonunda koca evde ikimiz kaldık. Oğlu çekip gitti. Gelin çekip gitti. Torunlar çekip gitti. Olup bitenler gidince, evin yaşlısı bir başına kalınca, ben bakarım ninenin gözleri içine, nine bakar benim gözlerimin içine. Torununu koynuna alıp uyutmaya alışmış nine, başladı beni, torunu niyeti koynuna almaya. Aranmaz oldu diye, ağlamaya başladı geceler boyu. Dedim ki kendi kendime, insan denen, hayvandan betermiş meğer... Biz hayvanlar yavrularımızdan küçükken ayrılırız... Biz hayvanlar yavrularımızdan gençlerken ayrılırız... Ya şu insanoğlu?.. Elden ayaktan düşünce, yüzüstü bırakıveriyorlar kendilerini doğuranları, kendilerinin uğruna tükenenleri... Demem o ki, kendi durumuma değil, bu ninenin durumuna dayanamayıp bu yaşımda attım kendimi sokağın sefilliliğine Şoşo...»

Tepeciği aştıklarında otlara serpilmiş pek çok koyun-kuzu, keçi-oğlak koç gördüler.

«Bunlara da durumu bildirelim mi?» diye sordu Şoşo.

«Bana kalırsa,» dedi Benekli Kedi. «Tüm hayvanlara bildirelim. Böylesi bir fırsat bir daha

geçmez elimize. Unutalım ne kadar kırgınlık varsa aramızda. Biz bile dost, dostan da öte kardeş olabildikten sonra.»

Kuzular, oğlaklar, koçlar Şoşo ile Benekli Kedi'yi görünce kaçıştılar. Yavrularının kaçıştıklarını gören analar, babalar pür dikkat kesildiler. Boynuzları kıvrım kıvrım, bir Koç durdu önlerine.

«Korkmayın,» dedi Şoşo yumuşacık bir sesle. «Dostluk, kardeşlik adına buraya geldik. İnanılmaz güzellikte haberlerimiz var sizlere. Sizlere ve tüm hayvanlara...»

Bedenini içe doğru kavislendirip ön bacaklarını ileriye doğru verdi Koç. Sonra boynuzlarıyla yeri-göğü yırtabilecekmiş gibi baktı.

Şoşo ile Benekli Kedi birbirlerine bakıp gülümsediler.

«Ah, biz hayvanlar ne denli zavallıyız,» diye mırıldandı Şoşo. «Nasıl da korkarız birbirimizden... Nasıl da düşeriz olmadık zamanlarda birbirimize... Düşmanlığımız niye, neden sanki? Haydi, insanların paylaşamadığı bir dünya var diyelim. Haydi, insanların istekleri binlerce... Bizim birbirimizden ne alıp veremediğimiz olabilir oysa?.. Dünyanın bir lokması bile hepimize yeter de artar bile...»

«Şu koyunlara bak.» dedi Benekli Kedi. «Şu keçilere bak... Memeleri süt dolmuş... Otu et yapıyorlar. İnsanoğlu için herşey... Sütleri, etleri, derileri...»

«Buna da peki,» dedi Şoşo. «Helali hoş olsun, et de, deri de, süt de... Birbirlerini boğazlamasalar ya!..»

Koç, aklı sıra, birkaç adım atıp Şoşo ile Benekli Kedi'nin daha fazla yaklaşmalarına engel olmak istedi.

«Çekip gidin,» dedi sonra. «Sen köpek...Önce sen çekip git buradan. Kuzulara, oğlaklara, hele bir yan baktığını göreyim...»

Şoşo gülümsedi:

«Öyle kabadayılık yapma bize,» dedi. «Söyledik ya, dostluk adına, kardeşlik adına geldik buraya. Kollayıp elbirliğiyle büyütüp sunacağınız yavrucukları yiyecek insanlar yok artık. Gitti, kayboldu hepsi. İnsansız kentten geliyoruz ikimiz de. Kardeşim Kedi de görmüş gözleriyle. Allah bilir mezbaha da bomboştur. İnsanlar olmayınca, kesimi kim yapacak?.. İnsan olmayınca sütü kim içecek?..»

Koçun çevresine doluştular. Yaşlı koyunlar, genç koyunlar, kuzular meleşip birbirlerine sokuldular.

«Hayrola?» diye sordu Nine Koyun. « Ne der, ne demez bunlar. Gözlerim yanlış görmüyorsa, kedi-köpek bunlar... Nasıl olmuş da, yanyana durabiliyorlar böyle? Dünyanın sonu mu geldi çocuklarım?»

«Düşmanlığımız sona erdi artık,» diye konuştu Benekli Kedi. «Bizi birbirimize düşüren

insanoğlu yok... Gitmişler kentten. Ansızın yok olmuşlar sanki... Bir lanete mi uğramışlar desem, yoksa bilinmez bir cezaya, büyük bir cezaya mı çarptırılmışlar desem... Ama bildiğim, bildiğimiz yoklar, yoklar... Sıfır olmuşlar yani... Söylediklerim yalan olsaydı, biz kardeş olabilir miydik böylesi?»

«Doğru, dosdoğru, söyledikleri besbelli,» dedi Koç. «Ben inandım onlara Ninemiz.»

«Ah, bunun bir doğru olduğuna inanabilsem, ben bilirim şimdi yapacağımı...»

«İnan, inan ey Koyunlar Ninesi ... Ahdın varsa insanoğluna karşı, kalmasın kursağında... Yap yapacağını, et edeceğini... Buyur, biz de yardım edelim sana... Sonra hep birlik girelim kente...»

Kısacık bir süre, keçi kılı kadar ince bir süre kıpırtısızca durdular. Sessizliği, kıpırtısızlığı, kuyrukları havada oğlaklarla, baygın gözlü kuzular bozdu. İncecik tüyleri, ana karnından tazecik çıkmış bedenleri üzerinde, ipekler gibi oynaşıyordu. Sütten taze ağızlarını açıp sudan yumuşak dişleriyle otları koparmaya başladılar. Bunu gören Nine Koyun sevinçle meledi.

«Ben de inandım,» dedi. «İnsansız olduğumuza. İşte, ölüm gitmeden Şu dünyadan, ahdimi yerine getiriyorum. Diyorum ki sizlere, ey kardeşlerim ben ne insanlar gördüm geçirdim yaşamımda... Hepsi birbirine benzer... Ah benim, in-

san parmakları altında ezilmiş kaburgalarım... Bayramları batsın... Et bayramları da batsın... Aç, susuz yığarlar üst üste... Alıp da, kesip de Cennete gideceklermiş... Gelen batırır kaburgalarımıza... Giden hokkalar kuyruklarımızı... Bir lokma et eksik yeseniz, canınız mı çıkar, a canı çıkasıcalar... Şu yavru kuzuların, şu yavru oğlakların durumuna bakın hele...»

Hep birlik olup yavrulara baktılar. Baktılar ya, birşey anlayamadılar, anlatılanlardan.

Nine Koyun gülümsedi.

«Anlayamazsınız,» dedi. «Ana yüreği, nine yüreği...»

Bu kez analar baktı birbirlerinin yüzüne.

«Siz de anlayamadınız yavrularım,» dedi. «Haksızlığı, yıllardan beri kovaladığım ahdımı anlayamadınız. Kız Kırmızı Gelin, Kız Ayağı İşlemeli, Kız Boynuzu Elmas, birbirinizin yüzüne bakacağınıza, memelerinizi düşünsenize...

Analar, Gelin Kızlar ota yakın başlarını kaldırıp memelerini düşündüler. İnsanlar, memelerine torbalar geçirmişti.

«Memelerimiz torbalı,» diye bağırdılar.

«Neden torbalı?» diye sordu Nine Koyun.

Bu aldatmacayı anlamaya çalıştılar.

«Sütümüz akmasın, diye,» dedi birisi.

«Mememiz görünüp de nazara gelmiyelim, diye,» dedi bir başkası.

Nine Koyun yılların öcüyle haykırdı:

«Beni iyi dinleyin, ey cümle kardeşlerim,» dedi. «Sen de dinle, Köpek kardeş... Sen de dinle, Kedi kardeş... Şu insanoğlu var ya, öyle bir kurnaz, öyle bir hain, öyle bir dubaracı ki... Doğa yasalarıyla, insan yasalarını öylesine karmaşık, öylesine çıkarlarına uygun yaptılar ki, aşkolsun vallahi. Peehh peehh, peehh...»

Şoşo, Nine Koyu'nun sözünü kesti:

«Söyleyeceklerini tez söyle,» dedi. «Boş bir kent bizi bekler... Açlıktan öldü öleceğim... Kedi, kardeş de öyle... Biz ot yiyemeyiz ki. Daha çok işimiz var. Öteki kardeşlerimize de bu haberi ulaştırmak gerek. Sonra hep birlik kente varıp gel keyfim gel... Tekmelerden, kovalanmalardan, tuzaklardan, horlanmalardan kurtulmuş yaşayacağız... Özgürce yaşıyacağız...»

«En önemlisi, özgürce,» diye bağırdılar.

«Tavuk kardeşlerimizi, inek kardeşlerimizi, at kardeşlerimizi de kurtaralım,» diye bir güzel coştular.

Nine Koyun konuşmasını hızlı hızlı sürdürdü:

«Ah şu torbalar,» dedi. «Ah şu içinde yavrularınızın hakkı olan sütü gizleyen torbalar... Yavrularınızın hakkı olan sütleri kimler içiyor bakalım?»

«İnsanlar,» diye bağırdı sütlü analar.

«Hangi insanlar?.. Hıiıı... Söylemek istedi-

ğim şudur ki, insanda akıl var. İnsanda bilgi var. İnsanda hüner var. Ak sütümüz helalihoş olsun onlara. Etimiz de, derimiz de, işkembemiz de....»

«Ece,» diye sözünü kesti Boynuzu Elmas Gelin.

«Tutulduğum, kızdığım başka benim,» dedi Nine Koyun. «İnsan denince, neden insanların tümünü düşünürsünüz?.. İnsan var, el kadar, insan var eşek kadar. Eşek kadar olanlar da içsin, hadi neyse... Ya sıpalar... Ya, insan yaşının sıpaları... Onlar da içsin... En çok onlar içsin... Bellerin ellerine bal pekmez olsun..»

«Geriye kimler kaldı a Ninemiz?» diye, bu kez Şoşo sordu.

«İşte, geldim sözümün son ilmiğine: Çalışacak yaşa gelip de, yan yatıp baba ekmeği yiyenler içmesin, derim. Taşı ezseler, suyunu çıkaracaklar, baba ocağını, sevgi adına sömüren cakacılar içmesin, derim. İnsanın yavrusu yavru da, bizim yavrularımız yavru değil mi? Şu kuzucuklara balcın... Şu oğlakcıklara bakın... Azıcık yel esse, tutunamaz yıkılırlar... Akşama kadar, yüz kez, bin kez gelip sokulurlar analarının memelerine. Bir damla süttür istedikleri. Hakları olan süttür, sokuldukları. Eee, içebilirler mi? Ah şu torbalar... Analarının memeleri süt dolu. Dolu ya, haydi kovalansınlar, kuzucuklar, oğlakcıklar... İnce, güçsüz bacaklarıyla koşa-dolana bir

tutamak ot arasınlar... Nedenmiş?.. Alışsınmış, emeğiyle otu süt yapmaya... Be utanmaz insan oğlu... Sizin çocuklarınıza can kurban ya, o hiç büyümeyen sıpalarınıza ne demeli?.. Onları neden salmazsınız işe? Yan gelip yatsınlar... Sonra lıkır lıkır oğlakların, kuzuların haklarını sabah akşam içsinler bir utanmadan... Reva mıdır bu?.. Hak mıdır bu?.. Çocuklara, yaşlılara, çalışanlara can feda... Ama, babalardan, analardan güçlü olup da, hâlâ babaocağında, binbir kahırla pişmiş aşa kaşık çalanlara, haram zıkkım olsun sütümüz... Sözüm onlaradır. Onların babalarına, analarınadır. Değil süt kuzusu, kısrak, tay, aygır yaşına gelmiş olanlara deseler ya, bakın ey arsızlar, el kadar kuzular, oğlaklar aşlarını dağlardan, taşlardan çıkarıyorlar. Bakıp bakıp da utanın kuzulardan, oğlaklardan... Biz zavallılara zulüm etmek, söz geçirmek kolay... Geçirseler ya sözlerini, özbe öz döllerinden düşmüşlere... Vay, vay, vay... Vay ki, vay, vay, vay... Doğarsa doğa... Varız biz... Çalışsalar ya onlar da... Çalışmayıp bir oturuşta bir kuzu yiyenler, bir dikişte, üçbeş kuzunun süt hakkını, utanmadan lıkır lıkır, lıkır da lıkır içenleredir sözüm, a canlarım...»

Soluk soluğaydı Nine Koyun. Soluğu yerine gelmeden sordu:

«Bilmem anlatabildim mi, a Kırmızı Gelin, a Ayağı İşlemeli, a Boynuzu Elmas, a Kediler, Köpekler, cümle hayvanlar?»

«Anladık,» diye bağırıp sokuldular birbirlerine.

Nine Koyun üç-beş adım geriye çekilip yığılmanın dışına çıktı.

«Şimdi, Şoşo'nun, Benekli Kedi'nin söyledikleri doğruysa, yapılacak bir şey var,» dedi.

«Buyur Nine Koyun,» dediler.

«Ellerimiz, dişlerimiz ne güne,» dedi Nine Koyun. «Birlik olup torbaları sökelim...»

Birlik oldular. Şoşo da, Benekli Kedi de katıldı bu işe. Elleriyle, dişleriyle torbaların bağlarını bir güzel çözdüler. Güne kavuşan memeler, salkım saçak sallandı. Sallanan memeleri, kuzular, oğlaklar paylaştı. İçim bitince, kuzular, oğlaklar analarının yanıbaşlarına uzandılar. Hele analar, ipek tüyleri yalamaya başlayınca da, kuzular kuzuluklarının, oğlaklar oğlaklıklarının tadına vardılar, bir güzel...

Süt şöleninin sonuna doğru Şoşo, Benekli Kedi'nin kulağına fısıldadı:

«Kenti unutmayalım,» dedi. «Bunları da yanımıza katıp dönelim bir an önce...»

«Olmaz,» dedi Benekli Kedi. «Haberi duyuracağımız, daha başkaları da var.»

Şoşo, Nine Koyun'a sordu:

«Katılacak mısınız bize?»

«Tümümüz,» dedi Nine Koyun. «Çoluk-çocuk geleceğiz kente...»

«Benekli Kedi diyor ki,» dedi Şoşo. «Başkalarına da haber verip katalım bize... Sen buraların eskisisin anlaşılan. Akıl ver bize... Kim nerdedir?..»

«Ahırlara gidip haber verelim,» dedi Nine Koyun sevinçle. «Ahırlarda öyle kardeşlerimiz var ki, görseniz yüreğiniz paralanır. Onları da kurtaralım. Onlar da dünya gözüyle görsünler, girsinler kente. Tavuklar var. İnekler var. Eşekler var. Hele bir At var ki az ötede, onu almadan gitmek olur mu a kardeşler... At dedimse, bildiğiniz atlardan değildir hani. Soylu mu soylu... Yiğit mi yiğit... Duyduğum, başkaldırmış insanların tümüne de, ibret olsun diye, bu cezayı vermişler ona...»

«Nasıl bir ceza?» diye sordu Şoşo.

«Hele bir yanına varalım, o anlatır başından geçenleri,» dedi Nine Koyun...

Benekli Kedi, Şoşo, Koçlar, Koyunlar, Kuzular, Keçiler, Oğlaklar hep birlik olup Tavuk Çiftliğine doğru, sakin, sevinçli, söz dinler yürümeye başladılar...

Tavukların yetiştirildiği yapının önüne geldiklerinde şaşıp kaldılar. Yapı, cıvıl cıvıl seslerin gömüldüğü, alabildiğine büyük bir tabuta benziyordu. Dış görünümüyle, burada yaşayan biricik varlık sesti... Bu kadar ses nasıl doldurulmuş, sıkıştırılmıştı buraya?.. Bir kaç küçük pencereden, kapıdan başka soluk alınabilecek, güne-

şin girebileceği hiçbir aralık yoktu. Nine Koyun ile Şoşo tekmeleyip kapıyı açmak istediler. Ama güçleri yetmedi. Akıl verebilen Benekli Kedi oldu:

«Koç ne güne?.. Boynuzlasın,» dedi.

Öteki hayvanlar geriye çekildi. Koç uzaklaştı biraz. Sonra gelip olanca gücüyle tosladı kapıya. Bir kaç kez daha... Bir kaç kez daha... Kapı gıcırtıyla açılınca, içerideki tavukların, civcivlerin sesi, patlayan bir baraj, parlayan bir rafineri gibi dışarıyı dolduruverdi. Cıvıltıya, gıdaklamaya alışan öteki hayvanlar, içeriye daldı. Kesileceklerini sanan tavuklar, horozlar, piliçler, civcivler korkuyla ağlaşmaya başladılar.

Şoşo inledi:

«Karanlıkta birşey görünmüyor,» dedi.

«Beklersen biraz, gözlerin alışır,» diye uyardı Benekli Kedi.

«Bunların durumu, bizden de betermiş,» dedi Nine Koyun. Sonra sesini yükselterek ekledi. «Huuu tavuklar, horozlar, piliçler, civcivler, duyun bizi. Korkmayın bizden... Canınızı almaya değil, sizi kurtarmaya geldik. Yok mu bir söz sahibiniz?»

Ancak önlerinden geçen suyu içebilen, yemi yiyebilen, ayaklarından, kanatlarından bağlı tavuklar, piliçler, horozlar, birbirlerine mercimekten küçük gözleriyle kör kör baktılar...

«Kentten geliyoruz.» dedi Şoşo. «İnsansız kentten geliyoruz. Yoklar artık. Korkmayın, ürkmeyin. Sizleri de alıp gideceğiz buradan.»

«Siz kimsiniz, nesiniz?» diye sordu İbiği Kınalı bir Horoz.

«Biz hayvanız,» diye yanıtladı Nine Koyun. «Sizler gibi hayvanız. Ben Koyun... Bu Köpek... Bu Kedi... Bunlar da Keçiler ve ve...»

«Biz neyiz peki?» dedi İbiği Kınalı.

«Sizler mi?.. Tavuk, piliç, civcivlersiniz,» dedi Şoşo.

«Yok, yok yanlışınız var,» dedi İbiği Kınalı. «Biz etiz. Ne öncesini, ne sonrasını bilen etiz...»

«Doğru, doğru, etsiniz,» dedi Nine Koyun. «Yürüyebilen, koşabilen, uçabilen etsiniz.»

Yapıyı bir kahkahadır doldurdu. Tavuklar, piliçler, horozlar, civcivler kahkahadan bayıldı bayılacaklardı. Hem gülüyorlar, hem de söyleşip şakalaşıyorlardı aralarında:

«Yürüyebilir mişiz?»

«Hatta uçabilir mişiz.. Haaahh, haaaahhhh.»

«Hani nerde ayağımız?..»

«Hani nerde yeryüzü?..»

«İşte, na şurda,» dedi Koç. «Yeryüzüsüz dışarı olur mu hem?..»

«Yeryüzü önümüzde diyelim... Bu doğrudur diyelim,» dedi İbiği Kınalı. «Bunu bilmemizin faydası ne?.. Kördüğüm, bu, işte... Tavuk olduk-

sa, o kadar da aptal değiliz hani... Su ve yem... Yok, yoktur bizim bacaklarımız, kanatlarımız... Vallahi, billahi yoktur... Sahi, bir de anlıyamadığımız, başımız üstünde iki delik var bizim. Oynayan delik.. Nedir bunlar?.. Doğru mudur görmek için, göz dedikleri?.. Nasıl, nasıl birşeydir göz?..»

«Göz, gözdür,» diye bağırdı Benekli Kedi.

«Ne işe yarar?» diye sordu İbiği Kınalı.

«Görmek içindir,» dedi Şoşo.

«Görmek, nasıl birşey?» diye sordu cümle yumurtacılar.

Sustular. Dışarıdan gelenler sustular. Nasıl anlatmalıydılar, dışarıyı ve gözü, onlara?..

«Dışarıda güneş vardır,» dedi Nine Koyun. «Ova vardır. Dağ vardır. Ot vardır. Gökyüzü vardır. İnsan vardır. Vardır oğlu vardır...»

Benekli Kedi ile Şoşo, Nine Koyun'un sözünü kestiler.

«İnsanları sayma,» dediler, bir ağızdan. «İnsanlar yok artık.»

«Sahi,» dedi Nine Koyun. «İnsanlar yok, yok artık.»

Sustu. Sonra konuşmasına ekler yaptı:

«İnsandan başka herşey var hani... Çiçek, Kuş, ot, süt.. Eeee, siz nasıl yaşarsınız peki?.. Hele bir anlatsanıza...»

Cıvıltılar, gıdaklamalar alabildiğince yükselince, İbiği Kınalı bağırdı:

«Susun kardeşler,» dedi. «Hep bir ağızdan konuşursak, anlatamayız durumumuzu. Biz, sahi biz neyiz?.. Söyledik ya, etiz biz... Et... Makinalara konuluruz önce... Dışımız, ak mezarımız çatlayınca, kırılınca, cık, cık, cııkkkk. Bir el uzanır bedenimize. Oradan alındığımızda başka bir kasa kilitlenir üzerimize. Oradan zincire vurup önümüze yem, su koyarlar. Bekle Allah bekle... Yer, içer büyürüz. Büyüdükçe, zincirler daha bir gerilir. Sonra?.. Başka bir makinaya verirler bizi. Şııpppp... Kesilir boğazımız, yolunur tüylerimiz. Cansız olunca, et olunca, doldururlar bir kamyona... Dediğiniz orası olacak, kör, kötürüm yatalak etlerimizi çıkarırlar dışarıya. İşte oldu bitti... Duyduğumuz kimi insanlar, pek enderden insanlar, tavuk eti niyetine, benim adıma, gırtlağım adına tutsak olmuş bir hayvanı yiyemem, tutsağı, tutsaklığı yiyemem, diye yiyemezlermiş bizi. Şu insan nasıl birşey acaba?..»

Benekli Kedi, Şoşo karanlıkta sokuldular birbirlerine.

«Şükür durumumuza,» dedi Şoşo.

«Şükür durumumuza,» dedi Benekli Kedi.

Koç sordu Nine Koyun'a:

«Nasıl kurtaracağız bunları? İçeriye girmek kolay, dışarıya nasıl çıkaracağız?»

Tezgahın az ötesinde duran motorun yanıbaşına geldiler. Koç'un boynuzuyla şalteri indirdiler. Bant durdu. Ama tavuklar, piliçler, horozlar

bağlarından kurtulamadılar. Şoşo, Benekli Kedi, Nine Koyun, Koç dolandılar bantı fırdolayı. Bu kez, Koç'un boynuzlarını, orta yere takılı olan sürgüye geçirdiler. Koç gerildi. Sürgü ayrıldı. Tavuklar, piliçler, horozlar özgür oldular. Yere atladılar sabırsız. Ama atlayan hiçbir tavuk, hiç-bir piliç, hiçbir horoz düştükleri yerden kalka-madılar. Kimi göğsü üzerine, kimi başı üzerine düşmüştü. Felçli bacakları iş görmüyordu. Uzun bir şiire, öteki hayvanların yardımıyla yapının dışına sürüklendiler. Dışarıya çıkarıldıklarında, bu kez ışıkla rastlaşan gözleri kamaştı. Yaşlar boşaldı. Kimileri kör oldu. Kimileri yarıbuçuk görmeye başladı dünyayı. Uzun bir bekleyiş uzun bir uğraştan sonra, tavuklar da, piliçler de, horozlar da katılabildi bu kervana. Bir süre yol alınınca, paslanmış, yosunlaşmış kanatlar da açıldı. Yarı kör, yarı topal yarım-yamalak kanat çırparak ilerlediler.

«Şimdi nereye?» diye sordu Şoşo.

«İleride bir ahır var,» dedi Nine Koyun. «Tek bir odadandır ahır. Hücre gibi... Her birin-de bir inek vardır.»

Hep birlik, ineklerin beslendiği ahıra doğru yöneldiler bu kez de. Gün, ömrünü büyütüyor-du...

İneklerin bulunduğu ahıra, ineklerin tek tek bulunduğu hücrelere yaklaştıkları sıra, kazıklara bağlanmış pek çok eşek gördüler. Kervanda bir mırıldanmadır başladı:

«Bunları da aramıza katalım mı?» diye bağırarak sordu Şoşo.

İrili ufaklı yanıtlar duyuldu.

«Neden olmasın?.. Onlar da kardeşimiz değil mi?»

«Sorduğun soruya bak hele...»

«Baksanıza, nasıl da anırıp yalvarıyor zavallıcıklar.»

Kulağı öteki eşeklerden daha uzun, ama bir kulağı eksik olan boz bir eşeğin önünde durdular.

«Merhaba ey Kesik Kulaklı Boz Eşek,» dedi Benekli Kedi.

Kedinin kendisiyle konuşmak istemesini küçümsedi Kesik Kulaklı Boz Eşek. Mırıldandı:

«Olsun merhaba.»

«Biz var ya,» diye araya girdi Nine Koyun. «Kente gidiyoruz, olsun haberiniz.»

«Siz de bize katılın,» dedi Şoşo. «Durmamız bundandır.»

«Bizim için kent yıllar, yıılllaarr önce bitmiştir,» dedi tek kulağını da dikerek Boz Eşek...

«Nedenmiş?» diye sordu Koç.

«Motor icat olduktan sonra, lanetlendi eşek soyu,» dedi Boz Eşek. «İnsan denen yaratığı tanıyıp da, bunun tersini düşünmek ayıp olur zaten. Evet kovulduk kentlerden... İtilip kakıldık buralara. Kimilerimiz yılkıda, kimilerimiz ölümün ağzında.»

Bu sıra eşekler sözleşmiş gibi, hep bir olup anırdılar. Anırıp Kesik Kulaklı Boz Eşek'in sözlerini onayladılar.

«Son yıllarda horlanmak, hepimizin yazgısı oldu,» dedi Şoşo. «Sizin canınıza okuyan motor olduysa, bizim canımıza okuyan da kilit oldu... Kilit, motor icat oldu da, insanın ne mal olduğu, bir güzel anlaşıldı hani... Hem kendi aralarında bile vefa nedir bilmeyen insanoğlu, hayvanlara mı insan gibi davranacaktı sanki. Vallahi, biz hayvanlar da çok duyguluyuz doğrusu... Ama herşey bitti... İnsanlar yok, yok artık...»

«Bu işte, bu bir anda kayboluşta, bir çakallık olmasın?» dedi Kesik Kulaklı Boz Eşek. «Ne hinoğlu hindir şu insan yaratığı, bilmez miyiz sanki... Soyumuz vücut buldu bulalı, ne yükler taşımışızdır biz. Bir hesap eden olsa, insanlığın mutluluğu adına, kimbilir kaç kez dünya geçmiştir sırtımızdan. Yüklerini, kendilerini taşırsan, gık demeden, iyisindir, hoşsundur. Ama, bir su görüp ürksen, boynuna bizi batırırlar, sırtına sopayı indirirler. Hele aşka gelip senden önce geçmiş bir dişinin kokusuna sevdalanıp dursan, bu kez arzuyla ayrılmış dudaklarına indirirler yumruklarını. O da az gelirse, kaptıkları en iri taşı indirirler ağzına. Eee, gel de çatlama kardeşim, gel de çatlama... Bir lokmacık arzuya, ne içkiler içerler, ne yalanlar söylerler... Başkacası, başkacası, bin yıldır, milyon yıldır kendi aralarındaki sevgi üzerine düzdükleri türkülerin, şarkıların

hâlâ sonunu alamamışlarken, birisinin o birimizin kokusuna bile vurulmasını çok görürler. Yok mu bizim de canımız? Yok mu bizde de nefis... Ah, Ahmet, ah Mehmet nefsiniz batsın... Bir daha yanaştırırsam sizi gölgeme...»

«Dertleşmenin sırası değil,» diye bağırdı Şoşo. «Kent orada bomboş dururken, biz burada eğleşiyoruz boşuna. Bırakalım insanları da, bir araya gelip dalalım kente.»

«Senin tuzun kuru,» dedi Kesik Kulaklı Boz Eşek. «Önüne her kim ki bir lokma atsa, ona kuyruk sallamak, kör olası huyun...»

«Öfkemi kabartıp söyletme beni,» dedi Şoşo. «Kuyruğuma kurban ol, kart zampara. Sevgi senin neyine? Ya bir de anırmalarınız... Nerdeyse hak veresim geliyor insanlara. Hele boyunuza, posunuza bakmadan, ata özenmeniz yok mu? Ne demiş insanoğlu: Atlar nallanırken, eşekler kendilerini adamdan sanıp ayaklarını kaldırırlar...»

Kesik Kulaklı Boz Eşek öyle bir şaha kalktı ki, bağlı olduğu kazık topraktan söküldü. Sonra sakinleşip durdu. Tek kulağını düşürdü yere. Kocaman, sürmeli, kara gözlerinden yaşlar dökülmeye başladı.

«Ne olacak insan, alttarafı insandır işte... Akılları sıra, kendi durumlarını unutup hayvanlara çamur atarlar. Bu neyse ki ne de, ah Şoşo ahh... Sen yok musun sen... Sözlerin, ciğerime işledi doğrusu.»

Kente bir an önce gidebilmek için sabırsızlaşan hayvanlar, kıpırdaşıp hıçkırıklarla ağlayan Kesik Kulaklı Boz Eşek'in çevresine yığıldılar.

Şoşo merakla sordu:

«Böylesi, seni inciltecek ne söyledim ki, dövünüp ağlarsın?»

«Bizi burada neden topladılar bilir misiniz?» diye sordu Uzun Kulaklı Boz Eşek.

«Kim kimin derdinden anlar ki,» diye konuştu Nine Koyun. «Anlat da bilelim hele...»

«Bizi buraya toplamaları, kesip biçmek içindir. Sonra da paketleyip postalamak içindir,» dedi Boz Eşek.

«A kardeş bunda şaşacak ne var? Kesilmek, yenmek çoğumuzun ortak yazgısı,» diye gıdaklıyarak, Boz Eşek'in derdine ortak çıktı bir tavuk.

«Bizimkisi bir başka,» dedi Kesik Kulaklı. «Siz kesilirsiniz, insan için. Siz kesilirsiniz kendi ülkenizin insanı için... Bizimkisi öyle mi ya?.. Ah şu saltanatlı başlangıcımız, ah şu soykıyımına varan kesimimiz... Bu da yetmiyormuş gibi, paket etsinler, etsinler de başka ülke köpeklerine mama diye, satsınlar. Satsınlar da , motor alacaklarına miskiamber alsınlar... Ah Şoşo, vah Şoşo... Kuyruğun olmasa, ben de seni adam sanırdım. İlle de senin söylediklerin, neden ciğerimi pareledi, anladın mı?»

Şoşo, yarı utanmış, yarı anlayamamış konuştu:

«Bu denli duygulandığına göre, söylediklerimden çok incildiğin, yaşlı, kara gözlerinden belli. Ama, gene de alınganlığının nedenini pek çözemedim, doğrusu...»

«Ah Şoşo,» dedi Uzun Kulaklı. «Biz eşekleri kim anladı ki, kim adam yerine koydu ki, sen anlıyabilesin?.. Canevimden yaralanmam şundandır: İnsanoğlu nankördür. Bin iyiliğine karşılık, bir kötülüğün dokunsa, herbirşeyi bitiriverir. Bir kalemde silmek oldum olası huyudur. Motoru yapınca bir şımardı, bir şımardı ki, önce kentlerden kovulduk, sonra kesilip biçildik... Söylemem odur ki, neden, neden etimizi, başka ülke köpekleri yesin?.. Onlar yiyeceğine, neden siz yemiyorsunuz? Gelin kardeşler, vurun bizi kardeşler... Öldürün bizi kardeşler... Şoşo ısır beni.

Kart bulursan Şoşo, git az öteme, yavrumu ısır. Ye onu... Ben ağlamıyayım da kimler ağlasın kardeşler? Şimdi anladın mı ey Şoşo, biz aramızda sizler için böyle konuşurken, sen de kalkmış neler diyorsun, soyumuz için. Adam değilmişsin vesselam.»

Uzun, upuzun bir sessizlik oldu. Eşeğin anlattıkları, orada bulunanları çok duygulandırdı. Ne edeceklerini şaşırdılar. Kendisini ilk toparlayan Nine Koyun oldu:

«Aaa, benim güzel gözlü, ince ruhlu kardeşim Eşek,» dedi. «Aslında, hepimizin, seninkisi gibi, için için kanayan yaraları var. İnan, inan

bitti hepsi... Çooook çooook uzaklarda kaldı hepsi... Şimdi, aramızda dertleşip birbirimize sırt çevirecek, birbirimizin dertleriyle dövünecek zaman değildir, inan... Şimdiki zaman, insansız bir kente yollanmaktır. Şimdiki zaman, elbirliği, sözbirliği dayanışmasıdır.»

Nine Koyun, sonra öteki hayvanlara dönüp sordu:

«Kazıklarından kurtarıp onları da alalım mı yanımıza,»

Hâlâ gözyaşı dinmemiş Uzun Kulaklı Boz Eşek'e bakıp bakıp bağırdı öteki hayvanlar:

«Alalım ya...»

«Can-baş üstüne, alalım ya...»

Eşekler anırmaya başladılar sevinçle:

«Eğer, bizleri de kente götürürseniz, sırtımızda taşırız hepinizi,» dediler...

«Eşeklikten vazgeçin,» dedi Nine Koyun. «Olsa olsa, körleri, kötürümleri taşımalısınız. Canı, gücü olanı, neden taşıyacak mışsınız? Hayvan, insan değildir ki!..»

«Alışkanlık be bacım,» dedi ağlaması dinmiş, Kesik Kulaklı Boz Eşek «Alışkanlık işte.»

İrili ufaklı, cins cins hayvanlar, kendilerine özgü hünerleriyle öteki eşeklerin kazıklarını çözdüler. Şıngır mıngır, tıngır mıngır az ötedeki ineklerin olduğu ahırlara doğru yürüdüler...

İneklerin topluca bulunduğu ahırın kapısını açmak zor olamadı. Zor olmadı ya, cins cins

hayvanlar bir arada görününce, baygın bakışlı inekler böğürmeye başladı. Kervana yeni katılmanın heyecanı, mutluluğuyla Kesik Kulaklı Boz Eşek konuştu:

«Siz burada tembel insanlar gibi pinekler-ken, neler oluyor neler,» dedi onurla. «Kent boşalmış... Birlik olup oraya gidiyoruz. Şoşo, Benekli Kedi, Koyunlar, Kuzular, Tavuklar, Horozlar biz Eşekleri de aralarına aldılar. Şimdi sıra sizde. Haydin arkadaşlar, gün bugündür... Biz kesilip diyarlar ötesinde, köpek maması olmaktan kurtulduk... Siz de kurtuldunuz...»

San Kız, baygın bakışlı başını, Eşeğe doğru çevirdi:

«Sen ne dersin?» diye sordu. «İnsanların oyununa geldiğimiz yetmiyormuş gibi, bir de Eşeklerin oyununa mı geleceğimizi sanıyorsun yani?»

«Eşeğin söyledikleri doğrudur,» diye önce havladı sonra konuştu Şoşo. «Tıpatıp doğrudur. Kent bizi bekler.»

Sarı Kız kuyruğunu dikip gübreledi ahırı. Sonra mırıldandı:

«Ey Eşek, ey Köpek, gidin başımızdan. Senin etin yenir mi Eşek? Senin etin yenir mi Köpek?»

Şoşo kesti Sarı Kız'ın. sözünü.

«Benim ismim köpek değil,» dedi. «Şoşo'dur, bu bir. İkincisi, aramıza yeni katıla-

nın da ismi Uzun Kulaklı Boz Eşek'tir. Hem eski çamlar bardak oldu Sarı Kız. Eşeklerin de eti yenir oldu.»

«İnsanoğlu bu kadar düştü mü?» diye sordu Sarı Kız.

«Eşek etini yiyenler, biz köpekler,» dedi. «Başka diyarların köpekleri ama...»

«Öyle, ya da böyle,» dedi Sarı Kız. «Kente varınca, ya mezbahalar açıksa...»

«İnan kimseler yok,» dedi Benekli Kedi. «Hem senin dediğin gibi, öyle, ya da böyle, bir terslik olsa bile ne çıkar? Nasıl olsa kesilmiyecek misiniz?»

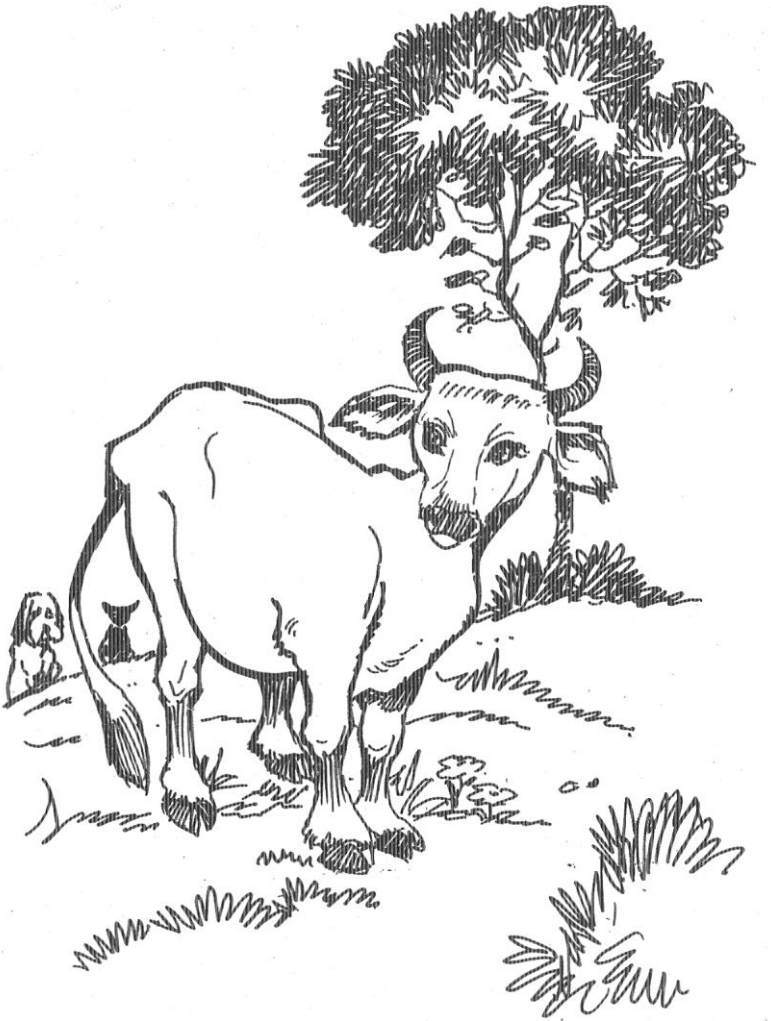
«Yani şimdi hepiniz birlik olup kardeş kardeş kente mi gidiyorsunuz gerçekten?»

«Amaann canım, inanmıyorlarsa, gelmek istemiyorlarsa, bırakalım kalsınlar,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek. «Biz onlara yalvaracağımıza onlar bize yalvarsın. Naz çekecek değiliz ya...»

Nine Koyun huysuzlaşıp birkaç adımda Uzun Kulaklı Boz Eşek'in yanına geldi.

«Aramıza en son katılan sensin ama, en çok konuşanımız oldun,» dedi. «Henüz aramıza, atlar bile katılmamışken, bu patavatsızlığına aşkolsun doğrusu.»

«Tartışmayı bırakın,» dedi Benekli Kedi. «İnek kardeşlerin canı ağırdır. İnek kardeşler ağır düşünürler. Böyle olmamış olsalardı, insanoğlunun en gözde hayvanı olabilirler miydi?»

«Allahisen insanoğlundan söz etmeyin,» dedi kör bir tavuk. «Sinirime dokunuyor. Yumurtamı düşüreceğim neredeyse...»

«Bir koşulla geliriz,» dedi San Kız, «Hücrelerde ki kardeşlerimizi de alırsak eğer...»

«Zamanımız kıymetli,» dedi Boz Eşek. «Her biri bir hücrede... Tek tek uğraşamayız onlarla...»

«Böyle densiz densiz konuşursan, öteki kulağını da ben yerim,» dedi Şoşo.

«Şoşo doğru söylüyor,» dedi Nine Koyun. «Geri durup çeneni kapatmazsan, hücredeki inekleri, sırtınıza yükleriz vallahi.»

Uzun Kulaklı Boz Eşek, dilini, san dişlerinde dolaştırdı. Sonra birkaç adım geriye çekildi.

«Olur,» dedi Nine Koyun. «Hücredekileri de alalım.»

Ahırdan çıkıp hücrelere doğru yürüdüler. İlk hücrenin kapısını açtıklarında şaşa kaldılar. Hücredeki ineği görebilmek için üstüste, yanyana sıkıştılar. Tavuklar, piliçler, civcivler kanat çırpıp eşeklerin sırtlarına uçuştular.

Şoşo ağlamaya başladı. Şoşo sevincinden, Şoşo üzüntüsünden ağlıyordu. Ağladıkça da, dövünerek konuşuyordu:

«Vay inek kardeşlerin başına gelenler!.. Vay benim güzeller güzeli şansım!..»

«Çıldırtdın mı sen?» diye Benekli Kedi Şo-

şo'ya çıkıştı. «Bir kılın bu yanında gülen, öteki yanında ağlayabilen insanoğlu gibisin şu anda. Sevinip gülmen niye? Acı çekip ağlaman niye?»

«Ah, ahh... Vaahh, vaahh,» dedi Şoşo. «Ağlamakla gülmeyi bir anda yaşadığım için, insana benzeyeceksem benziyeyim, a kardeşim. Razıyım buna. Buna da razıyım. Ama yeter ki anlayın beni... Hak verin, korkuma da, sevincime de... Bakın şu zavallı ineğin başına gelmişlere... Bunlar da kimi tavuklar gibi demek ki... Gün yüzü göremeden, el kadarken sokulsunlar buraya... Yem verip sulasınlar bir delikten... Oturamadan, yürüyemeden, maya çalınmış hamur gibi kabarıp hücre duvarlarına değince iki yandan karınları, çek dışarıya... Bindir arabaya... Götür mezbahaya... Sonra asılsınlar çengellere... Ah, ah canım, cancağızlarım, ağlamam bundandır işte..»

Öteki kimi hayvanlar, hücredeki ineği, arka arka dışarıya almaya çalışırlarken, Benekli Kedi sordu:

«Ağlaman, acı çekmen anlaşıldı,» dedi. «Ya gülüp sevinmen?»

«Duyduğum, bildiğim öyle insanlar varmış ki, biz köpeklerin kimilerini başköşelerinde konuk ederlermiş. Hak-hukuk yerini bulsun, bir milim şaşmasın diye. Parklara götürüp gezdirirlermiş de...»

«Kısa kes,» dedi Benekli Kedi. «Bunda şaşacak ne var? Kimi kedilere de böyle davranır in-

sanoğulları... Bunu bilmeyen kediye kedi, köpeğe köpek mi derim ben...»

«Anlıyamadığın, anlıyamadığınız şu,» dedi Şoşo. «Ah yüreğim nasıl da küt küt atıyor bir bilseniz. Köpeklere, ille de köpeklere böylesi özenle bakılırken, köpekciklerinde hakkıdır, diye özenle gezip tozdurulurken, şu ineklerin başına gelenlere bakın hele... Sanki köpeklerin, kedilerin canı var da, ineklerin canı yok... Tüm bu zulümleri, üç-beş kilo fazla et adına.. Böylesi yedikleri et de et olsa... Oh olsun işte... Ölü eti yer gibi yiyedursunlar işte... Ot mudur, saman mıdır?.. Demem odur ki, sevinmem odur ki kardeşlerim, ya inek eti yerine, köpek eti yenseydi... İşte o zaman, inekler evlerde başköşe konuğu, biz köpekler, karanlık hücrelerde, bir kez bile dünya yüzü göremeden, et olacaktık... Nasılmış?..»

«Şaşırttın beni Şoşo,» dedi Benekli Kedi. «Burnumun direğini sızlattın doğrusu. Senin bu kadar derin düşünceli olabileceğini doğrusu hiç sanmamıştım. Haydi biz de yardım edelim, yeni hücrenin kapısında sıkışıp kalan şu inek kardeşimize.»

Nine Koyun bağırdı o sıra:

«Hücrelerdeki inekleri dışarıya çıkarmak çok zaman alacak. Hem, dışarıya çıkarılabilenler de, günü görünce düşüp bayılıyorlar. Bacaklarına derman gelinceye kadar beklememiz gereki-

Son hücredeki ineği de dışarıya aldıklarında, güneş gökyüzünün ortasına ulaşmıştı. Ellerini, ayaklarını çabuk tutup ata doğru yollandılar. Zamanları olsaydı, özellikle kör tavuklarla, yürüyemiyen inekler için bir güzel durup ağlayacaklardı...

Gürül gürül bir su akıyordu tarlaya. Yatık bir dönmedolaptan akıyordu bu su. Tüm hayvanlar önce bu sesi duydular. Sonra dönmedolabı çeviren atı gördüler. Hemencecik şaşıran Uzun Kulaklı Boz Eşek oldu. Duygularını dile getirmekte gene aceleci davrandı:

«Dillere destan at bu mu?» diye sordu.

Nine Koyun çıkıştı:

«Anlaşılan, sen onun dilleri destan öyküsünü hiç duymamışsın,» dedi.

«At, attır işte,» dedi Boz Eşek.

«At, attır ama, eşek değildir,» diye araya girdi Koç.

Nine Koyun, düzenli bir biçimde, bir daire çevresinde dönen, gözleri bağlı ata iyice sokulup yanıbaşında yürürken konuştu:

«Dursana, ey atlar atı... Dur da, elmas bakışlı gözlerini açalım. Sonra anlatacaklarımızı dinle. Dinle de düş önümüze. Yol gösterenimiz sen ol. Ol da kente güvenle girelim.»

At durdu. Atın durmasıyla tarlalara kan su da azalıp dindi.

böyledirler işte. Tıpatıp böyledirler... Hep bir arada, ama birbirlerine güvensiz... İnsanlara, kurt soyu insanlara benzeyen, hayvanlar giremez aramıza... Giremez!..»

«Girmemeli,» diye bağırdılar.

Kurtlar birbirlerine baktı. Kurtlar birbirlerini kollayarak, arka arkaya değil, yan yana, birbirlerine fıldır fıldır bakarak, kıs kıs uzaklaştılar kervandan.

Kervan yeniden kente doğru yöneldiğinde, Nine Koyun, soyu adına en çok sevinmişlerden olarak, acıyı tatlıya bağlamak istedi:

«Eee,» dedi. «Elmas Bakışlı Küheylan, dönelim öyküne...»

Küheylan, sözcüklerini adımlarına aktararak sürdürdü öyküsünü:

«O kara adam, o karalar şahı, burnuma kerpeten gibi yapışmasın mı? Yapışıp öyle bir sıktı ki, dağ olsa yatılır, su olsa kurur, volkan olsa sönerdi... Niyeti, çökertmekti beni... Çökertip sırtıma binmekti... Sırtıma binip koşturmaktı... Bir an, o bir tek an çıkarına ters düşünce de, tabancasını çekip ateşlemekti kurduğu... Babam benim... Soylu atam benim... Ona benzeyen insanlara kurban... Yok mu? Var ki dünya ayakta... Kara adam sıktı burnumu, ben direndim. Ben direndikçe, kara adam sıktı burnumu. İnanın körler, kötürümler, inanın bir umuda kente koşanlar, çökertemedi beni... Çökmek mi?.. Doğmadı

daha beni çökertecek anasından... Sonunda soyuma bir ceza olsun, görüp gören, benim gibi başkaldırmasın diye, hayalarımı burup gözlerimi bağlayıp dönmedolaba bağladılar beni... Şükür, şükür ki, yeniden özgür oldum. Oldum da, beni cezalandıran insanoğlunun kentine doğruyum şimdi...»

Elmas Bakışlı Küheylan'ın öyküsü bitince, kent de görünmüştü. Geniş, bakımlı bir yolun ağzından kente ayak basacakları sıra, gökyüzünde, bir güvercinin kanat çırptığını gördüler.

Güvercin yaralıydı... Bedeninden akan kanlar her kanat çırpışında, gökyüzü bir beyaza, bir kırmızıya boyanıyordu. Gözünün biri kördü, kurumuştu... Öteki gözünde de, saplanmış bir ok vardı. Kan, bu saplanmış oktan akıyordu. Birkaç kez dolandı kervanın çevresinde.

Sonra Elmas Bakışlı Küheylan'ın yanıbaşına düştü. Kervan kente girdi girecekti. Bu son katılandan hoşnut olmadılar. Güvercini çiğneyip geçmek istediler. Ama Küheylan şaha kalktı. Bu şaha kalkış, öteki hayvanların sabırsızlıklarına bir engel oldu. Kervan durdu.

Benekli Kedi, güvercinin yanma iyice sokuldu. Görmeyen güvercini sanki parçalayıp yiyecekmiş gibiydi. Ama öyle yapmadı. Bir gözü üzerine saplı duran okun çevresini yaladı. Kanatlarındaki kanı da yaladı. Birkaç eşek anırdı. Kesik Kulaklı Boz Eşek düşüncelerini dile getirdi:

«Bir kuş için, üstelik yaralı, kör bir kuş için durulur muymuş?»

Elmas Bakışlı Küheylan şahını toprağa indirdi. Yelesini öfkeyle, bilgisizliğe karşı çıkmak istercesine havalandırdı.

«Bu kuş bildiğiniz kuşlardan değildir.» dedi. «Güvercindir ismi. Kardeşliğin, barışın kanatları onda takılıdır. Onu da aramıza katmak gerekir. Kaçınılmazdır... Üstelik umulmaz bir şanstır... Bir diyeceği, bir derdi olmasaydı, bulur muydu bizleri?.. Gelişine, dudak bükeceğinize, kulak açın...»

Benekli Kedi inledi:

«Güvercin ölüyor!..»

«Tavşanlar, sıçanlar, hatta insanlar, sıçar gibi doğururlar, ölürler ya, Güvercinler ölmez,» diye gülümsedi Küheylan. Sonra başını öne eğip Kör Güvercin'e sordu: «Nasılsın, nereden gelip nereye gidersin?»

«Bir gözüm kördür,» dedi Güvercin. «Doğduğumda, kurumuş doğdu gözüm. İkinci, şu ok saplı gözümde, henüz ışık var. Çok uzaklardan gelirim. Çok uzaklara giderim. İzin verirseniz, bir süre kervanınızda konaklamak isterim.»

«Başım üstüne,» dedi Küheylan. «Haydi sıçra, barış, kardeşlik adına sıçra başım üstüne... Onur duyarım seninle birlikte kente gitmekten. Hem, yol boyu anlatırsın nasıl bir kuş olduğunu. Böylece, şu kardeşlerimiz de anlamış olurlar, sana, soyuna duyduğum saygının nedenini.»

Kervan kıpırdadı. Kervan yekindi. Kervan kente girdiğinde, Kör Güvercin, Elmas Bakışlı Küheylan'ın başı üzerindeydi. Kervanın önünde Küheylan vardı. Küheylan'dan önde, Kör Güvercinin öteki gözüne saplanmış ok görünüyordu. Kentte insan varsa, ilk görecekleri, ucun ucun kanayan yaralı göze çakılmış ok olacaktı.

«Önümüz açık,» dedi Küheylan. «Yollar bomboş. Gerçekten insansız bir kentmiş... Haydi, can kuş anlat öykünü...»

Kentin en geniş, en bakımlı bulvarlarında ilerliyordu kervan. Yüzlerce aracın, binlerce insanın gelip geçtiği bu yolu şimdi hayvanlar doldurmuştu. O kişneyen, o anıran, o meleyen, o gıdaklayan, o havlayan, o miyavlayan, o böğüren hayvanlardan çıt çıkmıyordu ya, tek duyulan, ayak sesleriydi... Gerçi düzenli bir görünüşleri yoktu. Ne ayak boyları, ne beden genişlikleri uyuyordu birbirlerine. Kimi kez, Küheylan'ın bacakları dibinde bir piliç yürüyor, kimi kez kuzular, oğlaklar oradan oraya kaçışıyorlardı... Benekli Kedi ile Şoşo, en sakin yürüyenlerdendi. Onlar için bu kent, öteki hayvanlara göre tanış sayılırdı. İnsanların su gibi aktığı bu yolu bile adımlamışlar, soluk tüketmişlerdi. Şoşo, ikide bir, başını kaldırıp yapılara bakıyordu. Bakımlı, önleri çiçekli yapılardı bunlar.

Kör Güvercin, ok saplı gözünde, yeniden bir ıslaklık duydu. «Bu kan değil,» dedi içinden.

«Bu gözyaşıdır...» Nedenini düşündü bir süre. Bu gözyaşı anasının anlattıklarını anımsatmıştı. Çoğu, savaş ve barış üzerine anlatılanlardı...

«Derdim büyüktür,» diye söze başladı, Kör Güvercin. «Ah benim anam!..»

«Hepimizin bir derdi var,» dedi Elmas Bakışlı Küheylan. «Bilirim, sizinkisi hem kendiniz, hem insanoğlu üzerinedir.»

«Anamın bir kanatlan varmış, uçtuğunda, gökyüzü parlarmış... İnsanlar el çırpıp dans ederlermiş onu gördüklerinde... Barış üzerine söyledikleri şarkılar, türküler denizleri kabartır, dağlar, yerlerini değiştirirlermiş aralarında... Ama bir gün, uzaklardan öyle bir haber getirmiş ki anam, insanlar acılarından ateşe düşüp kar gibi erimişler... Dövünmeleri, kendileri için değilmiş... Dövünmeleri, başka ülkelerde, uzak ülkelerde savaşan insanlar içinmiş... Ah, ben insana insan mı derim, insan insanla mutlu olmasını, acı çekmesini bilemedikten sonra!..»

Kervanın ara yerinde yürüyen Şoşo, ayaklarını yağlayıp Küheylan'ın başı dibine geldi.

«Öykünü anlat,» dedi. «Bir an önce anlat. Korkum var benim...»

Küheylan başını hafifçe öne eğip tıksırdı. Kör Güvercin bacaklarını iyice yaydı. Ok, gökyüzünden toprağa doğru minnacık bir çizgi çizdi.

«Korkun ne üzerinedir?» diye sordu Küheylan.

«Korkum,» dedi. «Hiç de yabancısı olmadığım bir korkudur bu. Kentte insan var...»

İnsan sözcüğü, birşeylerin değil, ateşin yangını gibi, bir lağımın patlaması gibi, gökyüzünün yırtılıp su yerine kan ve irin yağması gibi, toprağın her zerresinden, bir anda bitki yerine okların fışkırması gibi bir panik yarattı hayvanlarda.

«İnsan, eyvah insan!..»

Küheylan şaha kalktı. Güvercinli ok gökyüzüne saplanacakmış gibi oldu.

«Korkmayın, dağılmayın,» dedi Küheylan. «Birliğimiz bozulursa, işte o zaman yok oluruz. Daha çabuk yok oluruz, en azından... Doğrudur, Şoşo'un aldığı koku, insan kokusudur. Ben koku alamadım ya, sinsice kıpırdanışlar seziyorum duvarlar ötesinde...»

«Korkmayın, telaşlanmayın,» dedi Kör Güvercin. «Duvarlar arkasındaki insanlar, sanıldığı kadar tehlikeli değildir. Asıl tehlike, kimi insanlar içerideyken, dışarı çıkamazken, kimilerinin dışarıda olabilmeleridir. Anlaşılır herşey, herşey anlaşılır ergeç...»

Hayvanlar birbirlerine biraz sokuldular. Gözler pencerelerde, kulaklar kıpırtılarda yürümelerini sürdürdüler.

«Anlaşılır gibi değil,» dedi Nine Koyun. «Bomboş bir kent, ama sanki duvarlar ardında öcüler var. Saklanmış öcüler...»

«Hayvan, insandan saklanır, ürker,» dedi bir oğlak, «İnsan, insandan saklanır mıymış?..»

«Sen sus,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek. «Korkmak iyi gelmez sana... Dağ-bayır niyetine, tırmanırsın, duvarlara...»

«Hafifliği bırakalım,» diye çıkıştı Küheylan. «İşler karışıyor. İnsansız kent başkadır, insanların olup da, dışarı çıkamadıkları bir kentse bambaşkadır. Acaba, insan insana ne oyun oynuyor gene?»

«Asıl biz bir oyuna gelmiyelim,» dedi Nine Koyun. «Oyun moyun, oh olsun derim gene de... Analarının sütünü, bir doyasıya içti ya yavrucuklarım...»

«Ah,» dedi Kör Güvercin. «Ah, ah!.. Siz insanı barışta tanıdınız, tanıdınız da şaşırdınız... Ben, benim soyum ki, savaştaki insanı tanımıştır... Dinleyin de, öykümü bitireyim: İnsanoğlu çok kurnazdır... Duvarlar arkasına sıkışıp kaldığına, sokağa çıkamadığına göre, parça parça olmuş demektir, Üç kişi bir duvarın arkasında... Bir kişi bir duvarın arkasında... İnsan duvar, duvar insan... Onlar bir araya gelinceye kadar, biz kenti bir baştan bir başa geçeriz de, kentte ne işimiz varsa, onu bile görebiliriz... Saltanat sürmek mi?.. Yoksa dışarıya çıkamayan insana nanik mi? Barış üzerine türküler söylemek mi?.. Olur ki, olur...»

«Bak bu iyi,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek. «Şu bize dayak atan, şu işi bitince, itlere mama diye satan insanoğluna inat, öyle bir anırırız öyle

bir koro kurarız ki, kulaklarının zarını patlatmazsak, bize de yuh olsun... Oh, ne güzel, biz anıracağız gönlümüzce ve inadına, onlar kapıyı açıp çıkamayacaklar dışarıya... Gel keyfim gel... Sus ulan, diye bağırırlarsa odalarından... Bağırırlarsa açıp pencerelerini... Ah işte o zaman, bir o zaman gelse... Ben bilirim ne söyliyeceğimi, ne yapacağımı...»

«Sonra?» diye sordu Küheylan, «Susun da dinleyin Güvercin'i... Onun anlatacakları her zaman kulağınıza küpe olmalı... İnsanlı da, insansız da yaşansa, gereklidir şu yeryüzü için...»

«Sonrası,» dedi Kör Güvercin. «Anam başka ülkelerdeki savaş haberini getirdiğinde utançlarından sus-pus oldu bizim oradakiler... İnsan, ne insandı o zamanlar... Pes doğrusu, şimdikilere, pes... İyi ki anam görmedi bugünkü savaşları... Bir gün beni, yuvamızdayken, yalayıp kokladı... Gördüklerini anlattı. Anlattı ve sordu: 'Bilir misin senin bir gözün neden kör?' Bilmem ana, dedim. 'Benim de bir gözüm kördür yavru' dedi. 'Cıncık gibi görürdü' dedi. İnsanın insana ettiklerini gördüm de, görüp ağlamaktan kör oldu. Acılarım dölüme geçti. Geçti de, sen bir gözü kör doğdun, bigünah!' Baktım anamın gözüne, kör. Tıpkısı onun gözünün körlüğü benimkine işlenmiş... 'Gördüklerimiz son olur da, bir gözün sende kalır.' dedi, 'Ne zulüm, ne zulüm!.. Önce kollarına çaprazlama işaretler işlediler... Sonra kollarının birisini öne uzatıp bir insan ismi söy-

leyip bağıra bağıra çoğaldılar. Sonra bir soyu lanetleyip gece gündüz, çoluk çocuk demeden topladılar. Sonra çukur kazıp içine ittiler. İtip diri diri üzerini toprakladılar. Sonra, saçlarını, haya yerlerindeki kıllarına varıncaya kadar kesip abalar dokudular, savaşan, öldüren askerleri için... Sonra, kemiklerinden sabunlar yaptılar. Yaptılar da, kara yüzlerini yıkadılar... Sonra, fırınlara gaz verip boğdular, ateş verip yaktılar, dünyadaki karıncalardan çok insanı... Vay, vay!.. Ben ağlamıyayım da kimler ağlasın?.. Barışı, kardeşliği uçup uçup anlatmak bizim görevimizken, barış nerde kaldı, kardeşlik nerde kaldı?.. Yavru, benim anama da dedesi demiş ki, şu insanoğlu var ya yeryüzüne geldiğinden beri, savaşmadan ben deyim beş dakikacık, sen de, üç dakikacık, vallahi yalan olmaz, savaşmadan durabilmişler... Vay ki, bizim güvercinliğimize... Diyesim yavru, kanatlanıp uçtuğunda, gidesin başka diyarlara, gidesin de anlatasın bu kara insanların bir soya etiklerini... Diri diri yaktıklarını... Diri diri gömdüklerini...' Anam öldü günün birinde. Öldüğünde, gagasından bir tutam kan aktı... Akan kan beyaz kanadıma bulaştı... Havalanıp uçtum çöllere... Hey, hey!.. Daha anamın anlattığı savaşın gözyaşları kurumadan, daha bu savaşın üzerine yazılan acıların mürekkebi kitaplarda kurumadan, bir de ne göreyim çöllerde?.. Bir de ne göreyim çöllerde?.. Bir de ne göreyim çöllerde?..»

Küheylan başını hafifçe sallayıp sordu:
«Bir de ne gördün çöllerde?..»

Nine Koyun ağlayarak sokuldu, Elmas Bakışlı Küheylan'ın yanına.

«Ey Küheylan, ey Kör Güvercin bilir misiniz neler oluyor arkalarda?..»

«Bir soru daha sana,» dedi Küheylan. «Neler oluyor arkada?..»

«Telef oluyoruz!.. Yürüdükçe, Kör Güvercin'in anlattıklarına dalıp gittikçe, bir de bakıyoruz, arkamızdan, yanımızdan birilerini çekiyorlar içerilere!..»

«Kim, kimler.» diye sordu Kör Güvercin.

«İnsanlar,» dedi Nine Koyun. «İki kuzu, Elmas Boynuzlu Gelin Kız, sekiz tavuk, altı piliç, bir sıpa eksildi aramızdan... Topal bir ineği zor kurtardık ellerinden... İçeriler insan dolu. Tıkabasa insan dolu. Ölmemişler... Kenti boşaltıp gitmemişler... Bir neden olmalı, böyle ahırlara doldurulmuş hayvanlar gibi içerlerde bekletilmelerine?.. İnsanların başlarına gelenler neyse de... Birbirlerinden bulsunlar... Birbirlerinden bulsunlar ya, açgözlülükleri, hinlikleri gene yerli yerinde... Tam bir kapının önünden geçerken, açılıveriyor kapı... Bir kol uzanıyor içerden... İnsan kolu uzanan... Çekiveriyorlar bacağından, kanadından, gözlerine kestirdiklerinden birisini... Kapı kapanıyor sonra, açıldığından tez... Telef oluyoruz ki, buz gibi erimecesine...»

«Ah Kör Güvercin, vah Kör Güvercin,» dedi Küheylan. Görüyor musun başımıza gelenleri... Kent boş diye düştük yollara ya, demek doluymuş evler, silolar gibi...»

«Ölü değiller ya... Şükür buna da,» dedi Kör Güvercin. Anamın anlattığı, silolar gibi cesetler yığılmış vakti zamanında... Benim de gördüklerim bir başkadır hani... Bir de ne görmüştüm çöllerde, demiştim ya... Çöllerde... Ahh, ok saplanmış gözüm... Gene kanamaya başladı. Bir lokmacık ışığım da kapandı kapanacak... Bir lokma ışık!.. Çöllerde gördüklerim... Çöllerde gözüme saplanan ok... Anamın anlattığı o fırınlar, o ölüm çukurları var ya... İşte oralardan kurtulabilen tek-tük insanlar kalkıp gelmemişler mi bu çöllere?.. Onlara, bu yeni gelenlere barış için hey-vağ ederken biz Güvercinler, bir de ne görelim? Bir de ne göreyim tek gözümle?.. Analarının, babalarının henüz acısı dinmemiş, o tek-tük insan, o kaçabilen, o ölümün ağzından kurtulabilen insanlar var ya, bu kez de onlar başlamışlar çölü kana bulamaya... Diyelim öç alacaksın be Allahın kulu, var gitsene, anaların, babaların öldürüldüğü diyara... Ne işin var çölde.. Ne istersin yoksul soydan?.. Bu yoksul soydan?.. Başlamışlar soykırımına... Tıpatıp başlarına geldiği gibi... Anaları, babaları, çocukları öldürüp kanlarıyla yüzlerini yıkamaya... Uçtum, uçtum da öldürenlerin çevresinde sordum: Ey insanoğlu, dedim, ben kuşken, anamın anlattıklarını

unutmazken, sizler nasıl ölümü ve acıyı unutup boğazlarsınız çölde kıstırdıklarınızı?.. Soruma yanıt beklerken, 'Çek git be barışmışın, kardeşlik masalı mısın, ne boksun çek git' dedi birisi. Yılmadan, insandan hâlâ umudunu kesmemiş bir kuş olarak kanat çırptım. Etmeyin eylemeyin, dedim... Savaş değil, barış yakışır insanoğluna... Yemek-içmek adına cümle bitkileri, hayvanları kesip yemeniz, insan varlığı, yüceliği için dendi... Dendi de, yer ve gök hizmetinize elpençe durdu... Ama, birbirinizi boğazlamak içinse, haram-zıkkım olsun yeryüzü size... 'Sus be, sus' dedi bir başkası bu kez. 'Barış, kardeşlik deyip hedefimizi şaşırtıyorsun.' Sonra çekti okunu, sapladı gözüme...»

Küheylan durdu. Gözlerinden yaş akıyordu. Önünü görebilmek için, bir süre akan yaşların dinmesini bekledi. Dinmişlikte arkasına döndü:

«Anlattıklarını dinleyenler çok azalmış ey Kör Güvercin,» dedi. «Anlaşılan, insanoğlu barışı, kardeşliği kendisi umursamadığı gibi, hayvanlara bile dinletmeye niyetli değil... Yok ki, yok... Şaşkın, perişan, zavallı alçak, iyi ve de kötü insanoğlu... Ak pınarlar gibiyken, bataklıklara yönelen insanoğlu... Pamuk yumuşaklığından, granit gibi sertleşen insanoğlu... Şimdi ne yapmalı, ne yapmalı? »

Tam bu sıra umulmadık bir olay daha oldu: Bir çocuk fırladı önlerine. Ateşten kızgın, civadan akıcı, şahin tutkulu, fırtına adımlı bir ço-

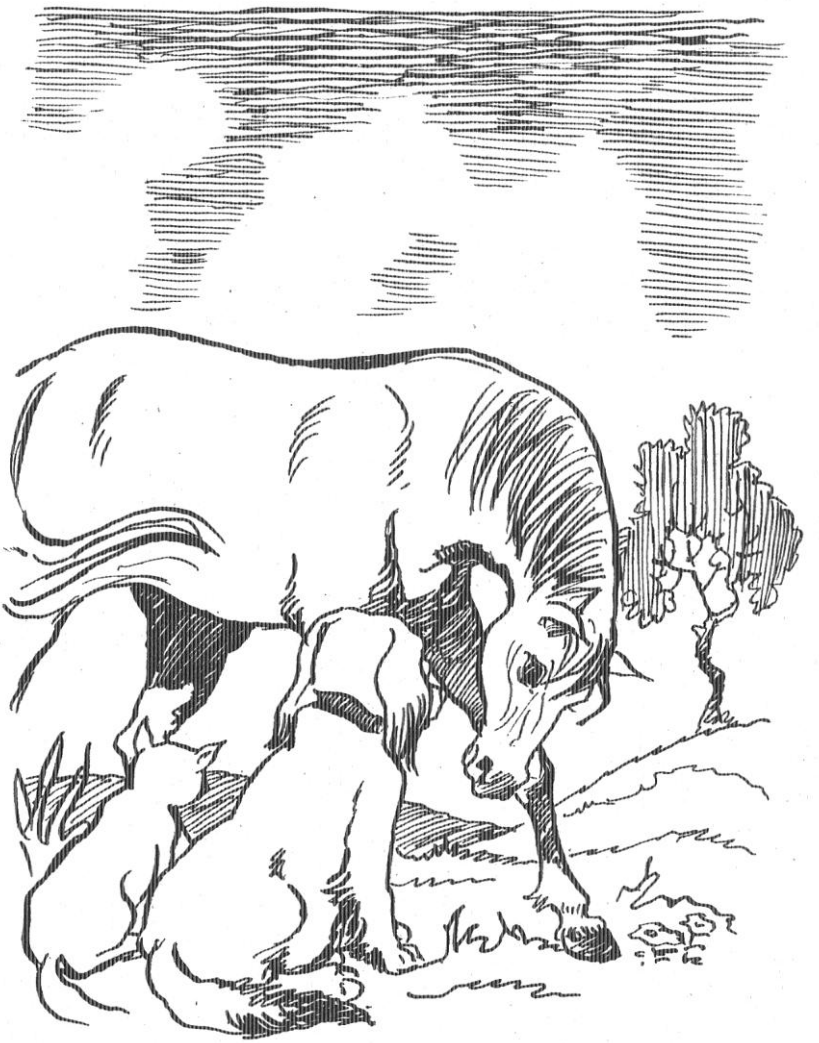
cuk... O dönmemeye kararlı, ana-baba dışarıya çıkmamaya tutsak... Haykırış...

«Dön, dön, döööönnnn!»

Çocuk duymuyordu çağrıyı. Çocuk koştukça bacakları uzuyor, kolları uzuyor, bedeni genişliyordu sanki. Ne kadar koştu, ne kadar büyüdü bilinmez, bir süre sonra, yolun bitiminde bir kıpırdanmanın gölgeleri göründü. Kimdi bunlar?.. Neden duruyorlardı orada?.. Elmas Bakışlı Küheylan birşeyler sezer gibi oldu. O, hiç bir zaman insan için diz çökmemiş, o, hiç bir zaman insan elini, insan hilesini bedenine sürdürmemiş, o, başkaldırının destanına destan katmış Küheylan, bu insan, bu su gibi taze insan için, öyle bir diz çöktü ki, ayakları altındaki taşlardan ateşler saçıldı. İnsan bu çağrıya sevinçle koştu. Gelip Küheylan'ın sırtına bindi. Küheylan, başı üzerinde bir gözü kör, bir gözüne de ok saplanmış Güvercin'le birlikte, çöktüğünden daha bir güzel, daha bir anlamlı öyle bir fırladı ki, kapalı perdeler arkasından bu anı görenler hem korktu, hem hayranlıkla peh, peh dediler...

Küheylan, babasının oğlu Küheylan, sanki kanatlanmış gibi, az ötelerinde kıpırdaşan gölgelerin üzerinden, güneş henüz batmamışken, uzaklara doğru aşıp geçti..

Peh ki, peh...

yor. Yürümesini bilmiyorlar... Gözlerinin görmemesi de cabası... Bir bölümünüz ata doğru gitsin...»

«Ata ben gidip haber vereyim,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek.

«Eşekler, ineklere yardım etsin,» dedi Nine Koyun. «Hem, at senin sözünü ciddiye almaz ki, Boz Oğlan.»

Uzun Kulaklı Boz Eşek, ikinci kez başını öne eğip ağlamaya başladı.

«Bu kadar işimiz arasında, gene seninle uğraşmıyalım,» dedi Benekli Kedi. «Amma da sulu gözmüşsün bee...»

«Üstüne varma,» diye gülümsedi Koç. «Ağlaması durursa, bu kez de anırıverir...»

Uzun Kulaklı Boz Eşek başını kaldırdı. Gözleri yaşlıydı hâlâ.

«Yok, yok,» dedi. «Bundan sonra, anırarak düşüncelerimi açıklamıyacağım. Söz olsun bin dinleyip bir konuşacağım. Fısıldar gibi... Kulaklarımın büyüklüğünü unutarak fısıldayacağım. Atın kulağı gibi, kulağım olsun isterdim doğrusu...»

«Sen adam olmazsın,» dedi Benekli Kedi. «Ata benziyeceğine, önce, eşekliğinin kıymetini bilsen ya...»

«Son hücreye ulaştık,» diye bağırdı Koç. «Son hücre... Haydi elbirliğiyle...»

«Diz çök,» dedi Nine Koyun. «Diz çök de gözlerinin kara bağını çözelim.»

«Bilmez, duymamış gibi konuşma,» dedi At. «Şu insanoğlunun ikiyüzlülüğü, hayinliği silinip gitmeden, diz çökmek haram değil midir bana? Yoksa, unutulur mu oldu ahtım?»

«Haklısın,» dedi Nine Koyun. «İzin verir misin gözlerini açalım ilkin.»

Küçücük kulaklarını dikti at. Düşündü bir süre. Sonra sakin, onurlu başını salladı. Böylece, izin çıktığını anlayan hayvanlar, elbirliğiyle atın gözlerini kapamış olan, kara yazmayı çözdüler. Bakışlar yeryüzüne kavuşunca, gözler kırpıştı. Bakışlar elmaslaştı.

«İsmin bu andan sonra Elmas Bakışlı Küheylan olsun.» dedi Koç.

«Elmas Bakışlı Küheylan,» diye bağrışıp sevindiler.. Uzaktaki dağlarda aynı isim bir kaç kez yankılandı.

«Elmas Bakışlı Küheylan...»

«Elmas Bakışlı Küheylan...»

«Kent» dedi Benekli Kedi.«Kent insansız... Oraya gidiyoruz birleşmiş... Seni de aramıza katmak istedik, ey çileli Küheylan, ey onurlu Küheylan...»

«Kent insansız öyle mi?» diye sordu elmas bakışlarını kente doğru çevirirken. «Ah, o kent. ah! insanlar! İnanılacak şey değil doğrusu...»

«İnan, ey Küheylan,» dedi Şoşo. «İnan da düş önümüze. Ol yol açıcımız. Arkalanalım senden. Koltuklanalım seninle. Senden başkaca tüm hayvanlar itilip kakılmada, şu dünyada. Ama sen, sen, insanın, kimi insanların onurunu koruyabilen biricik yaratıksın.»

«Demek ben yürümüyordum,» dedi Elmas Bakışlı. Küheylan. «Demek durmamacasına dönüyordum. Gözlerimi bağlamaları bundanmış. Oysa yürüdüğümü, yürüdükçe de, onurla yaşıyabilen kimi insanlara kavuşacağımı sanıyordum. Vay, vay ki, ne aldatmaca!.. Gene oyuna gelmişim de haberim yokmuş oysa...»

Kızdı Küheylan. Hayıflandı Küheylan. Öyle bir şaha kalktı ki, dönme dolaba bağlı tüm koşumlarını parçaladı...

«Özgürüm işte,» dedi. «Yeniden özgür oldum. Sizler sağolun, varolun ki, gelip uyardınız beni... Ey dünya, bir atın, bir sineğe bile özenli olması, itibar etmesi gerekli dünya...»

«Koca koca motorlar bile, bir vidaya muhtaç,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek.

«Sen de aklını motorla bozmuşsun,» dedi Koç. Sonra sözlerini Küheylan'a dönerek sürdürdü: «Sana gelmiyecektik de kime gelecektik? Önümüzde bir yol gösteren olsun ki, düşmeyelim bir tuzağa.»

«Olmaz,» dedi Elmas Bakışlı Küheylan. «Olmaz... "Hiç kimse, hiçbir hayvan, bir başkası-

nın başı olmamalı. Önce bu konuda anlaşalım hele. Köle değiliz ki, köle olmak istemiyoruz ki, bir başa boyun eğelim. Herkesin kendisine göre bir becerisi, şu dünyada var oluşunun bir anlamı vardır. Önemli olan becerinin, var olma nedeninin bilincinde olmaktır. Bunu da kuralı, herkesin, herbirşeyin kendisine yeterli olabilmesidir.»

«Ah,» dedi Şoşo. «Ne güzel konuşuyorsun. Konuşuyorsun ya, bilgi, beceri bizde ne arar?»

«Her yaratıkta, bir anlam, bir beceri vardır,» dedi Elmas Bakışlı Küheylan. «Vardır ya, bildiğim engellenmesi... Boyun eğmek yerine, bu oyunu hazırlayanların oyununu bozmaktır hüner...»

«Şu ineklere bak,» dedi Nine Koyun. «Şu tavuklara, piliçlere bak... Şu eşeklere bak... Şu memeleri süt dolu gelin kızlara bak... Bak da anlat destanını... Anlat da akılları başlarına gelsin... Canlı örnekten duymak, masal dinlemeye benzer mi Küheylanımız?..»

«Demek kent insansız?» diye sordu Küheylan yeniden.

«İnsansız,» dedi pek çok hayvan bir ağızdan.

«Öyküm uzun, upuzundur,» dedi Elmas Bakışlı Küheylan. «Kente doğru hem yürüyelim, hem anlatayım.»

«Bu iyi akıl,» diye sevinçle bağrıştı Uzun Kulaklı Boz Eşek.

Ne sandıydın ya,» diye çıkıştı Benekli Kedi

Kimileri kanat çırptı, kimileri şaha kalktı. Kervan kente doğru yollandı. Bir süre yol aldıktan sonra, Elmas Bakışlı Küheylan konuşmaya başladı:

«Babamı gözlerimin önünde kurşunladılar. Ben o zamanlar küçücük bir tay idim.»

«Niye kurşunladılar?» diye sordu Şoşo. «Benim de arkadaşlarımı, gözlerimin önünde zehirlediler de...»

«Herbirşeyi anlatacağım,» dedi Küheylan, «Herbirşeyi anlatacağım. Yeter ki, yürümemiz yavaşlamasın. Kör tavukları sırtlıyalım. Şükür, şükür ki, ineklerin kötürümlülüğü geçiyor. Şey, tay idim. Babamı, o güzeller güzeli, yelesi altın sarısı olan babamı, at yarışlarında koştururlardı. Bir koşardı, bir koşardı ki... Vay benim uçarım... Yarışın birinde bir ayağı kırıldı. Diyesileri kırılmasını istemiş insanoğlu. Göz göre göre kırılmasını istemiş... Neyse ki ne de... Diyelim babam tökezlemiş... Kırılınca da, o saat, bir tutam arpayı çok görüp, o yağ ile, şeker ile beslenen babalar babasını, birinci geldiğinde, para akıttığında, yüzü gözü öpülen başına, kurşun boşalttılar... Hıı, dedim içimden, hıı... Demek bunu reva gördünüz babama... Şekerle beslediğinizi işi bitince kurşunladınız, hıı... Sonra ne yazgıdır ki, babamın soyunu bende yaşatmak istediler. Bacaklarım uzadı. Boynum hem uzadı, hem yeli, kılıç gibi yarar oldu. Sıra geldi ele geçirmeleri-

ne. Üzerime binip uçmalarına... Eeee, kimin oğluyum ben?.. Uçarım ki, uçarım bir güzel... Ah insanoğlu ah!.. Ah benim canım babam, ah!.. Demek ona da böylesi başlık vurdular... Kantarma başlık vurmak istediler de, vurabildiler... Ne tatlı sözler... Balla yıkanmış zehir... Yılan deliğinde, baklava-börek... Oyuna gelip yeseydim verilen şekerleri, takmışlardı gemi ağzıma... Bir şekere, bir gem... Geme şeker... Şekere gem... Baktılar olmayacak, travaya almayı denediler. Travay dediğim, kıpırtısız hücre... Ama gözlerimin önünde hep babam... O yerinde duramayan, o koştuğunda binlerce ademoğlunu zıplatan babam, kurşunu yiyince, nasıl da yığılmıştı yere... Gölgesinden yere, acıdan, aldatılmış olmaktan nasıl da ateşler dökülmüştü... O yere yığılmamıştı da, sanki bir dağ, ateşten bir dağ çöküp akıp dökülmüştü toprağa... Girer miyim travaya, girer miyim!.. Gene şekerler uzandı dudaklarıma... Yer miyim, yer miyim canlar!.. Şekeri yemeyince, tuzağa batırılmış şekeri yemeyince, çılbır kamçısını aldı bakıcı, eğitici eline... Ah, dedim, işte rastlaşıyorum insanın gerçek yüzüyle... Hele bir sırtıma velense, çul, eğer oturtmak istemeleri var ki... Yer yerinden oynadı da, kimler yanaşmadı yanıma... Günlerce, aylarca uğraştılar benimle vesselam... Onların inadı inat, benim babamın gümbedek öldürülmesi, babamdan son ve biricik armağanlı vasiyet... Baktılar ola-

cak gibi değil, şeker, tatlıdan dile bilincim, öcüm siper... Bu kez kaba kuvvete başvurdular. Ey kardeşler, bu, insanoğlunun bilince karşı kullandığı şaşmaz uygulama yok mu?.. İri bir adam geçti karşıma. Dev gibi, kara. yüzlü, kara bir adam... Baktım gözlerinin içine... Dayan, dedim kendi kendime, bu gözler, babanın gözlerinin içine baka baka kurşun sıkanların gözlerinden bir çifttir... Baban aşkına, soyun aşkına diren... Diren ki, şu insanoğlu, şu karalardan bir demet insanoğlu, ilk kez aklanıp utansın yaptıklarından...»

Kervanda bir kıpırdanma başladı ansızın. Kulaklar, kuyruklar dikildi.

Elmas Bakışlı Küheylan da öyküsünü ekin biçer gibi kesti. Kervana birkaç kurt yaklaşıyordu. Özellikle kuzuların, körlerin, kötürümlerin yanına sokuldular. Elmas Bakışlı Küheylan şaha kalkıp bağırdı:

«Defolun çevremizden. Kuyruğunuzu kısarak varın gidin çıktığınız inlere...»

Benekli Kedi ile Şoşo biribirlerine, şaşkınca baktılar. Kedi ile Köpek bir arada olabildikten sonra, kurtla kuzu neden bir arada kente doğru yürümesinler ki?..

«Titizlenmen, huylanman niye?» diye sordu Benekli Kedi.

Elmas Bakışlı Küheylan şaha kalkışını, havada tutuyordu hâlâ.

Kurtlar duralamıştı. Bir milimcik bile yaklaşamıyorlardı kervana.

«Neden kurtlara karşı böylesi öfkelendin?» diye sordu Koç da. «Aramızda kedi-köpek bile yanyana olduktan sonra, kuzu ile kurt da bir arada olamazlar mı?»

Elmas Bakışlı Küheylan şahını indirdi. Çocuk patiğine bezer kulaklarını dikti.

«Kervanımıza tüm hayvanlar katılabilir,» dedi. «Tüm hayvanlar katılabilir... Ama Kurtlar mı, asla...»

«Neden, neden?» diye sordu Kesik Kulaklı Boz Eşek... «Bildiğini, biz de bilelim ha, ne olur...»

«Bakın,» dedi Küheylan. «Çevrenize şöyle bir bakırı ve düşünün: Tüm hayvanlar, kendi aralarında, birbirlerini sevmeseler bile birbirlerini kollayarak yaşarlar. Evet mi, hayır mı?..»

«Evet, evet,» diye bağrışıldı. «Kedi kediyle, köpek köpekle, kuzu kuzuyla...»

«Eee, öyleyse,» dedi tam sırası gelmişken Küheylan. «Kurtla kurt yaşayamaz bir arada... Ancak ki ancak, ortak düşmanları için bir aradaymış gibi görünürler. Parçalayıp yemek, yok etmek adına... Pusuya düşürerek... Arkadan saldırarak... Kalleşçesine yani... Ama, bir arada olduklarında, hep birbirlerinden kuşkulanırlar. Onun için, ağız ağıza oturur, uyurlar. Ağızları batsın... Kanlı ağızları batsın... Kimi insanlar da

böyledirler işte. Tıpatıp böyledirler... Hep bir arada, ama birbirlerine güvensiz... İnsanlara, kurt soyu insanlara benzeyen, hayvanlar giremez aramıza... Giremez!..»

«Girmemeli,» diye bağırdılar.

Kurtlar birbirlerine baktı. Kurtlar birbirlerini kollayarak, arka arkaya değil, yan yana, birbirlerine fıldır fıldır bakarak, kıs kıs uzaklaştılar kervandan.

Kervan yeniden kente doğru yöneldiğinde, Nine Koyun, soyu adına en çok sevinmişlerden olarak, acıyı tatlıya bağlamak istedi:

«Eee,» dedi. «Elmas Bakışlı Küheylan, dönelim öyküne...»

Küheylan, sözcüklerini adımlarına aktararak sürdürdü öyküsünü:

«O kara adam, o karalar şahı, burnuma kerpeten gibi yapışmasın mı? Yapışıp öyle bir sıktı ki, dağ olsa yarılır, su olsa kurur, volkan olsa sönerdi... Niyeti, çökertmekti beni... Çökertip sırtıma binmekti... Sırtıma binip koşturmaktı... Bir an, o bir tek an çıkarına ters düşünce de, tabancasını çekip ateşlemekti kurduğu... Babam benim... Soylu atam benim... Ona benzeyen insanlara kurban... Yok mu? Var ki dünya ayakta... Kara adam sıktı burnumu, ben direndim. Ben direndikçe, kara adam sıktı burnumu. İnanın körler, kötürümler, inanın bir umuda kente koşanlar, çökertemedi beni... Çökmek mi?.. Doğmadı

daha beni çökertecek anasından... Sonunda soyuma bir ceza olsun, görüp gören, benim gibi başkaldırmasın diye, hayalarımı burup gözlerimi bağlayıp dönmedolaba bağladılar beni... Şükür, şükür ki, yeniden özgür oldum. Oldum da, beni cezalandıran insanoğlunun kentine doğruyum şimdi...»

Elmas Bakışlı Küheylan'ın öyküsü bitince, kent de görünmüştü. Geniş, bakımlı bir yolun ağzından kente ayak basacakları sıra, gökyüzünde, bir güvercinin kanat çırptığını gördüler.

Güvercin yaralıydı... Bedeninden akan kanlar her kanat çırpışında, gökyüzü bir beyaza, bir kırmızıya boyanıyordu. Gözünün biri kördü, kurumuştu... Öteki gözünde de, saplanmış bir ok vardı. Kan, bu saplanmış oktan akıyordu. Birkaç kez dolandı kervanın çevresinde.

Sonra Elmas Bakışlı Küheylan'ın yanıbaşına düştü. Kervan kente girdi girecekti. Bu son katılandan hoşnut olmadılar. Güvercini çiğneyip geçmek istediler. Ama Küheylan şaha kalktı. Bu şaha kalkış, öteki hayvanların sabırsızlıklarına bir engel oldu. Kervan durdu.

Benekli Kedi, güvercinin yanına iyice sokuldu. Görmeyen güvercini sanki parçalayıp yiyecekmiş gibiydi. Ama öyle yapmadı. Bir gözü üzerine saplı duran okun çevresini yaladı. Kanatlarındaki kanı da yaladı. Birkaç eşek anırdı. Kesik Kulaklı Boz Eşek düşüncelerini dile getirdi:

«Bir kuş için, üstelik yaralı, kör bir kuş için durulur muymuş?»

Elmas Bakışlı Küheylan şahını toprağa indirdi. Yelesini öfkeyle, bilgisizliğe karşı çıkmak istercesine havalandırdı.

«Bu kuş bildiğiniz kuşlardan değildir.» dedi. «Güvercindir ismi. Kardeşliğin, barışın kanatları onda takılıdır. Onu da aramıza katmak gerekir. Kaçınılmazdır... Üstelik umulmaz bir şanstır... Bir diyeceği, bir derdi olmasaydı, bulur muydu bizleri?.. Gelişine, dudak bükeceğinize, kulak açın...»

Benekli Kedi inledi:

«Güvercin ölüyor!..»

«Tavşanlar, sıçanlar, hatta insanlar, sıçar gibi doğururlar, ölürler ya, Güvercinler ölmez,» diye gülümsedi Küheylan. Sonra başını öne eğip Kör Güvercin'e sordu: «Nasılsın, nereden gelip nereye gidersin?»

«Bir gözüm kördür,» dedi Güvercin. «Doğduğumda, kurumuş doğdu gözüm. İkinci, şu ok saplı gözümde, henüz ışık var. Çok uzaklardan gelirim. Çok uzaklara giderim. İzin verirseniz, bir süre kervanınızda konaklamak isterim.»

«Başım üstüne,» dedi Küheylan. «Haydi sıçra, barış, kardeşlik adına sıçra başım üstüne... Onur duyarım seninle birlikte kente gitmekten. Hem, yol boyu anlatırsın nasıl bir kuş olduğunu. Böylece, şu kardeşlerimiz de anlamış olurlar, sana, soyuna duyduğum saygının nedenini.»

Kervan kıpırdadı. Kervan yekindi. Kervan kente girdiğinde, Kör Güvercin, Elmas Bakışlı Küheylan'ın başı üzerindeydi. Kervanın önünde Küheylan vardı. Küheylan'dan önde, Kör Güvercin'in öteki gözüne saplanmış ok görünüyordu. Kentte insan varsa, ilk görecekleri, ucun ucun kanayan yaralı göze çakılmış ok olacaktı.

«Önümüz açık,» dedi Küheylan. «Yollar bomboş. Gerçekten insansız bir kentmiş... Haydi, can kuş anlat öykünü...»

Kentin en geniş, en bakımlı bulvarlarında ilerliyordu kervan. Yüzlerce aracın, binlerce insanın gelip geçtiği bu yolu şimdi hayvanlar doldurmuştu. O kişneyen, o anıran, o meleyen, o gıdaklayan, o havlayan, o miyavlayan, o böğüren hayvanlardan çıt çıkmıyordu ya, tek duyulan, ayak sesleriydi... Gerçi düzenli bir görünüşleri yoktu. Ne ayak boyları, ne beden genişlikleri uyuyordu birbirlerine. Kimi kez, Küheylan'ın bacakları dibinde bir piliç yürüyor, kimi kez kuzular, oğlaklar oradan oraya kaçışıyorlardı... Benekli Kedi ile Şoşo, en sakin yürüyenlerdendi. Onlar için bu kent, öteki hayvanlara göre tanış sayılırdı. İnsanların su gibi aktığı bu yolu bile adımlamışlar, soluk tüketmişlerdi. Şoşo, ikide bir, başını kaldırıp yapılara bakıyordu. Bakımlı, önleri çiçekli yapılardı bunlar.

Kör Güvercin, ok saplı gözünde, yeniden bir ıslaklık duydu. «Bu kan değil,» dedi içinden.

«Bu gözyaşıdır...» Nedenini düşündü bir süre. Bu gözyaşı anasının anlattıklarını anımsatmıştı. Çoğu, savaş ve barış üzerine anlatılanlardı...

«Derdim büyüktür,» diye söze başladı, Kör Güvercin. «Ah benim anam!..»

«Hepimizin bir derdi var,» dedi Elmas Bakışlı Küheylan. «Bilirim, sizinkisi hem kendiniz, hem insanoğlu üzerinedir.»

«Anamın bir kanatları varmış, uçtuğunda, gökyüzü parlarmış... İnsanlar el çırpıp dans ederlermiş onu gördüklerinde... Barış üzerine söyledikleri şarkılar, türküler denizleri kabartır, dağlar, yerlerini değiştirirlermiş aralarında... Ama bir gün, uzaklardan öyle bir haber getirmiş ki anam, insanlar acılarından ateşe düşüp kar gibi erimişler... Dövünmeleri, kendileri için değilmiş... Dövünmeleri, başka ülkelerde, uzak ülkelerde savaşan insanlar içinmiş... Ah, ben insana insan mı derim, insan insanla mutlu olmasını, acı çekmesini bilemedikten sonra!..»

Kervanın ara yerinde yürüyen Şoşo, ayaklarını yağlayıp Küheylan'ın başı dibine geldi.

«Öykünü anlat,» dedi. «Bir an önce anlat. Korkum var benim...»

Küheylan başını hafifçe öne eğip tıksırdı. Kör Güvercin bacaklarını iyice yaydı. Ok, gökyüzünden toprağa doğru minnacık bir çizgi çizdi.

«Korkun ne üzerinedir?» diye sordu Küheylan.

«Korkum,» dedi. «Hiç de yabancısı olmadığım bir korkudur bu. Kentte insan var...»

İnsan sözcüğü, birşeylerin değil, ateşin yangını gibi, bir lağımın patlaması gibi, gökyüzünün yırtılıp su yerine kan ve irin yağması gibi, toprağın her zerresinden, bir anda bitki yerine okların fışkırması gibi bir panik yarattı hayvanlarda.

«İnsan, eyvah insan!..»

Küheylan şaha kalktı. Güvercinli ok gökyüzüne saplanacakmış gibi oldu.

«Korkmayın, dağılmayın,» dedi Küheylan. «Birliğimiz bozulursa, işte o zaman yok oluruz. Daha çabuk yok oluruz, en azından... Doğrudur, Şoşo'un aldığı koku, insan kokusudur. Ben koku alamadım ya, sinsice kıpırdanışlar seziyorum duvarlar ötesinde...»

«Korkmayın, telaşlanmayın,» dedi Kör Güvercin. «Duvarlar arkasındaki insanlar, sanıldığı kadar tehlikeli değildir. Asıl tehlike, kimi insanlar içerideyken, dışarı çıkamazken, kimilerinin dışarıda olabilmeleridir. Anlaşılır herşey, herşey anlaşılır ergeç...»

Hayvanlar birbirlerine biraz sokuldular. Gözler pencerelerde, kulaklar kıpırtılarda yürümelerini sürdürdüler.

«Anlaşılır gibi değil,» dedi Nine Koyun. «Bomboş bir kent, ama sanki duvarlar ardında öcüler var. Saklanmış öcüler...»

«Hayvan, insandan saklanır, ürker,» dedi bir oğlak. «İnsan, insandan saklanır mıymış?..»

«Sen sus,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek. «Korkmak iyi gelmez sana... Dağ-bayır niyetine, tırmanırsın, duvarlara...»

«Hafifliği bırakalım,» diye çıkıştı Küheylan. «İşler karışıyor, İnsansız kent başkadır, insanların olup da, dışarı çıkamadıkları bir kentse bambaşkadır. Acaba, insan insana ne oyun oynuyor gene?»

«Asıl biz bir oyuna gelmiyelim,» dedi Nine Koyun. «Oyun moyun, oh olsun derim gene de... Analarının sütünü, bir doyasıya içti ya yavrucuklarım...»

«Ah,» dedi Kör Güvercin. «Ah, ah!.. Siz insanı barışta tanıdınız, tanıdınız da şaşırdınız... Ben, benim soyum ki, savaştaki insanı tanımıştır... Dinleyin de, öykümü bitireyim: İnsanoğlu çok kurnazdır... Duvarlar arkasına sıkışıp kaldığına, sokağa çıkamadığına göre, parça parça olmuş demektir, Üç kişi bir duvarın arkasında... Bir kişi bir duvarın arkasında... İnsan duvar, duvar insan... Onlar bir araya gelinceye kadar, biz kenti bir baştan bir başa geçeriz de, kentte ne işimiz varsa, onu bile görebiliriz... Saltanat sürmek mi?.. Yoksa dışarıya çıkamayan insana nanik mi? Barış üzerine türküler söylemek mi?.. Olur ki, olur...»

«Bak bu iyi,» dedi Uzun Kulaklı Boz Eşek. «Şu bize dayak atan, şu işi bitince, itlere mama diye satan insanoğluna inat, öyle bir anırırız öyle

bir koro kurarız ki, kulaklarının zarını patlatmazsak, bize de yuh olsun... Oh, he güzel, biz anıracağız gönlümüzce ve inadına, onlar kapıyı açıp çıkamayacaklar dışarıya... Gel keyfim gel... Sus ulan, diye bağırırlarsa odalarından... Bağırırlarsa açıp pencerelerini... Ah işte o zaman, bir o zaman gelse... Ben bilirim ne söyliyeceğimi, ne yapacağımı...»

«Sonra?» diye sordu Küheylan, «Susun da dinleyin Güvercin'i... Onun anlatacakları her zaman kulağınıza küpe olmalı... İnsanlı da, insansız da yaşansa, gereklidir şu yeryüzü için...»

«Sonrası,» dedi Kör Güvercin. «Anam başka ülkelerdeki savaş haberini getirdiğinde utançlarından sus-pus oldu bizim oradakiler... İnsan, ne insandı o zamanlar... Pes doğrusu, şimdikilere, pes... İyi ki anam görmedi bugünkü savaşları... Bir gün beni, yuvamızdayken, yalayıp kokladı... Gördüklerini anlattı. Anlattı ve sordu: 'Bilir misin senin bir gözün neden kör?' Bilmem ana, dedim. 'Benim de bir gözüm kördür yavru' dedi. 'Cıncık gibi görürdü' dedi. 'İnsanın insana ettiklerini gördüm de, görüp ağlamaktan kör oldu. Acılarım dölüme geçti. Geçti de, sen bir gözü kör doğdun, bigünah!' Baktım anamın gözüne kör. Tıpkısı onun gözünün körlüğü benimkine işlenmiş... 'Gördüklerimiz son olur da, bir gözün sende kalır.' dedi. 'Ne zulüm, ne zulüm!, Önce kollarına çaprazlama işaretler işlediler... Sonra kollarının birisini öne uzatıp bir insan ismi söy-

leyip bağıra bağıra çoğaldılar. Sonra bir soyu lanetleyip gece gündüz, çoluk çocuk demeden topladılar. Sonra çukur kazıp içine ittiler, itip diri diri üzerini toprakladılar. Sonra, saçlarını, haya yerlerindeki kıllarına varıncaya kadar kesip abalar dokudular, savaşan, öldüren askerleri için... Sonra, kemiklerinden sabunlar yaptılar. Yaptılar da, kara yüzlerini yıkadılar... Sonra, fırınlara gaz verip boğdular, ateş verip yaktılar, dünyadaki karıncalardan çok insanı... Vay, vay!.. Ben ağlamıyayım da kimler ağlasın?.. Barışı, kardeşliği uçup uçup anlatmak bizim görevimizken, barış nerde kaldı, kardeşlik nerde kaldı?.. Yavru, benim anama da dedesi demiş ki, şu insanoğlu var ya yeryüzüne geldiğinden beri, savaşmadan ben deyim beş dakikacık, sen de, üç dakikacık, vallahi yalan olmaz, savaşmadan durabilmişler... Vay ki, bizim güvercinliğimize... Diyesim yavru, kanatlanıp uçtuğunda, gidesin başka diyarlara, gidesin de anlatasın bu kara insanların bir soya ettiklerini... Diri diri yaktıklarını... Diri diri gömdüklerini...' Anam öldü günün birinde. Öldüğünde, gagasından bir tutam kan aktı... Akan kan beyaz kanadıma bulaştı... Havalanıp uçtum çöllere... Hey, hey!.. Daha anamın anlattığı savaşın gözyaşları kurumadan, daha bu savaşın üzerine yazılan acıların mürekkebi kitaplarda kurumadan, bir de ne göreyim çöllerde?.. Bir de ne göreyim çöllerde?.. Bir de ne göreyim çöllerde?..»

Küheylan başını hafifçe sallayıp sordu:

«Bir de ne gördün çöllerde?..»

Nine Koyun ağlayarak sokuldu, Elmas Bakışlı Küheylan'ın yanına.

«Ey Küheylan, ey Kör Güvercin bilir misiniz neler oluyor arkalarda?..»

«Bir soru daha sana,» dedi Küheylan. «Neler oluyor arkada?..»

«Telef oluyoruz!.. Yürüdükçe, Kör Güvercinin anlattıklarına dalıp gittikçe, bir de bakıyoruz, arkamızdan, yanımızdan birilerini çekiyorlar içerilere!..»

«Kim, kimler.» diye sordu Kör Güvercin.

«İnsanlar,» dedi Nine Koyun. «İki kuzu, Elmas Boynuzlu Gelin Kız, sekiz tavuk, altı piliç, bir sıpa eksildi aramızdan... Topal bir ineği zor kurtardık ellerinden... İçeriler insan dolu. Tıkabasa insan dolu. Ölmemişler... Kenti boşaltıp gitmemişler... Bir neden olmalı, böyle ahırlara doldurulmuş hayvanlar gibi içerlerde bekletilmelerine?.. İnsanların başlarına gelenler neyse de... Birbirlerinden bulsunlar... Birbirlerinden bulsunlar ya, açgözlülükleri, hinlikleri gene yerli yerinde... Tam bir kapının önünden geçerken, açılıveriyor kapı... Bir kol uzanıyor içerden... İnsan kolu uzanan... Çekiveriyorlar bacağından, kanadından, gözlerine kestirdiklerinden birisini... Kapı kapanıyor sonra, açıldığından tez... Telef oluyoruzki, buz gibi erimecesine...»

«Ah Kör Güvercin, vah Kör Güvercin,» dedi Küheylan. Görüyor musun başımıza gelenleri.
Kent boş diye düştük yollara ya, demek doluymuş evler, silolar gibi...»

«Ölü değiller ya... Şükür buna da,» dedi Kör Güvercin. Anamın anlattığı, silolar gibi cesetler yığılmış vakti zamanında... Benim de gördüklerim bir başkadır hani... Bir de ne görmüştüm çöllerde, demiştim ya... Çöllerde... Ahh, ok saplanmış gözüm... Gene kanamaya başladı. Bir lokmacık ışığım da kapandı kapanacak... Bir lokma ışık!.. Çöllerde gördüklerim... Çöllerde gözüme saplanan ok... Anamın anlattığı o fırınlar, o ölüm çukurları var ya... İşte oralardan kurtulabilen tek-tük insanlar kalkıp gelmemişler mi bu çöllere?.. Onlara, bu yeni gelenlere barış" için hey-vağ ederken biz Güvercinler, bir de ne görelim? Bir de ne göreyim tek gözümle?.. Analarının, babalarının henüz acısı dinmemiş, o tek-tük insan, o kaçabilen, o ölümün ağzından kurtulabilen insanlar var ya, bu kez de onlar başlamışlar çölü kana bulamaya... Diyelim öç alacaksın be Allahın kulu, var gitsene, anaların, babaların öldürüldüğü diyara... Ne işin var çölde.. Ne istersin yoksul soydan?.. Bu yoksul soydan?.. Başlamışlar soykırımına... Tıpatıp başlarına geldiği gibi... Anaları, babaları, çocukları öldürüp kanlarıyla yüzlerini yıkamaya... Uçtum, uçtum da öldürenlerin çevresinde sordum: Ey insanoğlu, dedim, ben kuşken, anamın anlattıklarını unutmaz-

ken, sizler nasıl ölümü ve acıyı unutup boğazlarsınız çölde kıstırdıklarınızı?.. Soruma yanıt beklerken, 'Çek git be barışmışın, kardeşlik masalı mısın, ne boksun çek git' dedi birisi. Yılmadan, insandan hâlâ umudunu kesmemiş bir kuş olarak kanat çırptım. Etmeyin eylemeyin, dedim... Savaş değil, barış yakışır insanoğluna... Yemek-içmek adına cümle bitkileri, hayvanları kesip yemeniz, insan varlığı, yüceliği için dendi... Dendi de, yer ve gök hizmetinize elpençe durdu... Ama, birbirinizi boğazlamak içinse, haram-zıkkım olsun yeryüzü size... 'Sus be, sus' dedi bir başkası bu kez. 'Barış, kardeşlik deyip hedefimizi şaşırtıyorsun.' Sonra çekti okunu, sapladı gözüme...»

Küheylan durdu. Gözlerinden yaş akıyordu. Önünü görebilmek için, bir süre akan yaşların dinmesini bekledi. Dinmişlikte arkasına döndü:

«Anlattıklarını dinleyenler çok azalmış ey Kör Güvercin,» dedi. «Anlaşılan, insanoğlu barışı, kardeşliği kendisi umursamadığı gibi, hayvanlara bile dinletmeye niyetli değil... Yok ki, yok... Şaşkın, perişan, zavallı alçak, iyi ve de kötü insanoğlu... Ak pınarlar gibiyken, bataklıklara yönelen insanoğlu... Pamuk yumuşaklığından, granit gibi sertleşen insanoğlu... Şimdi ne yapmalı, ne yapmalı? »

Tam bu sıra umulmadık bir olay daha oldu: Bir çocuk fırladı önlerine. Ateşten kızgın, civadan akıcı, şahin tutkulu, fırtına adımlı bir ço-

cuk... O dönmemeye kararlı, ana-baba dışarıya çıkmamaya tutsak... Haykırış...

«Dön, dön, dööönnnn!..» Çocuk duymuyordu çağrıyı. Çocuk koştukça bacakları uzuyor, kolları uzuyor, bedeni genişliyordu sanki. Ne kadar koştu, ne kadar büyüdü bilinmez, bir süre sonra, yolun bitiminde bir kıpırdanmanın gölgeleri göründü. Kimdi bunlar?.. Neden duruyorlardı orada?.. Elmas Bakışlı Küheylan birşeyler sezer gibi oldu. O, hiç bir zaman insan için diz çökmemiş, o, hiç bir zaman insan elini, insan hilesini bedenine sürdürmemiş, o, başkaldırının destanına destan katmış Küheylan, bu insan, bu su gibi taze insan için, öyle bir diz çöktü ki, ayakları altındaki taşlardan ateşler saçıldı. İnsan bu çağnya sevinçle koştu. Gelip Küheylan'ın sırtına bindi. Küheylan, başı üzerinde bir gözü kör, bir gözüne de ok saplanmış Güvercinle birlikte, çöktüğünden daha bir güzel, daha bir anlamlı öyle bir fırladı ki, kapalı perdeler arkasından bu anı görenler hem korktu, hem hayranlıkla peh, peh dediler...

Küheylan, babasının oğlu Küheylan, sanki kanatlanmış gibi, az ötelerinde kıpırdaşan gölgelerin üzerinden, güneş henüz batmamışken, uzaklara doğru aşıp geçti.. Peh ki, peh...

* * *

cem çocuk kitapları

Daha önce yayınladığmız çocuk kitaplarını okuduysanız, artık **Bekir Yıldız**'ı tanıyorsunuzdur. Birçok yapıtı olan ünlü yazarımızın **Arılar Ordusu** ve **Ölümsüz Kavak** kitaplarındaki betimlemelerini çok sevdiğinizi biliyoruz. Elinizdeki **«Kör Güvercin»** adlı kitap 'barış'ı anlatıyor. Barış inancının ne denli önemli olduğunu, birlikteliğin kardeşliğin, dostluğun ve yardımlaşmanın kısacası güzel bir dünyanın sadece ve sadece barış içinde varolabileceğinin kanıtı bu kitap. Bekir Yıldız'ın usta anlatımı da başka bir güzellik katıyor bu öyküye. İlk ve ortaokul çağındaki çocukların severek okuyacağına inanıyoruz.

Kapak resmi: Nihat Örçal

Kapak Baskısı: Metin Matbaası Tel: 526 00 45

ISBN 975-406-276-5